

РАХУНКОВА ПАЛАТА

Затверджено
постановою Колегії
Рахункової палати
від 22.06.2015 № 11-1

ЗВІТ

про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції

Київ 2015

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	4
1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ І ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ ІЗ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ТОВАРНОЇ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	4
2. АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВУГІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ТА ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	12
3. ПЛАНУВАННЯ І ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖБЮДЖЕТУ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НА ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ ІЗ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ТОВАРНОЇ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ	18
3.1. Планування та здійснення видатків державного бюджету.....	18
3.2. Аналіз показників паспортів бюджетної програми.....	25
4. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖБЮДЖЕТУ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НА ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ ІЗ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ТОВАРНОЇ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ	27
4.1. Державне підприємство «Красноармійськвугілля».....	28
4.2. Державне підприємство «Селидіввугілля».....	31
4.3. Державне підприємство «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1»..	33
4.4. Державне підприємство «Волиньвугілля».....	36
4.5. Державне підприємство «Львіввугілля».....	39
ВИСНОВКИ.....	43
ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
Додаток 1.....	50
Додаток 2.....	51

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: Указ Президента України від 14.11.2014 № 876/2014 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про стан забезпечення енергетичної безпеки держави та невідкладні заходи щодо сталого проведення опалювального сезону 2014/15 року», План роботи Колегії Рахункової палати на I півріччя 2015 року.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану справ щодо використання коштів Державного бюджету України, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції та його оцінка з точки зору законності, ефективності і цільового використання.

Предмет аудиту: порядок використання у 2012-2014 роках Міністерством енергетики та вугільної промисловості України коштів державного бюджету за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції». Рух коштів державного бюджету. Нормативно-правові акти, розпорядчі та інші документи, пов'язані з діяльністю учасників бюджетного процесу в цій сфері. Статистична, фінансова, управлінська, бухгалтерська та інша інформація про стан використання коштів.

Об'єкти аудиту: Міністерство енергетики та вугільної промисловості України (далі – Міненерговугілля), одержувачі бюджетних коштів: ДП «Красноармійськвугілля», ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1», ДП «Селидіввугілля» (Донецька обл.); ДП «Волиньвугілля» (Волинська обл.); ДП «Львіввугілля» (Львівська область).

Критерії, які використовувалися під час аудиту:

- щодо оцінки ефективності використання бюджетних коштів: досягнення цілей бюджетної програми та максимальних результатів при використанні бюджетних коштів, доцільність та економність;
- щодо результативності: ступінь відповідності фактичних результатів запланованим; досягнення результативних показників паспортів бюджетної програми;
- щодо законності: відповідність управлінських рішень, розпорядчих та відомчих нормативно-правових актів об'єктів аудиту положенням чинного законодавства.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: часові – аудит планування, фінансування та використання бюджетних коштів проведено за 2012-2014 роки; географічні – використання бюджетних коштів перевірено на центральному (м. Київ) та регіональному рівнях (Волинська, Донецька та Львівська області).

Методи збирання даних: аналіз нормативно-правових, програмних, розпорядчих актів, пов'язаних з предметом аудиту; аналіз бюджетних запитів, паспортів бюджетної програми та звітів про їх виконання; перевірка планових і звітних матеріалів головного розпорядника, одержувачів бюджетних коштів, їх первинних фінансових документів, перевірка руху коштів; перевірка і аналіз договорів, актів виконаних робіт; аналіз матеріалів попередніх контрольних заходів Рахункової палати; опрацювання матеріалів ЗМІ; опитування посадових осіб об'єктів аудиту. Тлумачення спеціальних термінів, які використані у Звіті (глосарій), наведено в додатку 1 до Звіту.

За результатами аудиту **складено 6 актів, які підписано без зауважень.**

ВСТУП

Вугільна галузь в Україні є невід'ємною та важливою складовою паливно-енергетичного комплексу країни, а також вагомим чинником функціонування і розвитку всієї економіки, оскільки вугілля – єдина енергетична сировина, запасів якої потенційно достатньо для повного забезпечення власних потреб нашої держави. Україна належить до дванадцяти країн світу з найбільшими обсягами видобутку вугілля. У вугільній галузі працює близько 200 тис. чоловік, з них майже 115 тис. на державних підприємствах, тобто ця галузь ще й вирішує важливу соціальну проблему – проблему зайнятості населення.

Водночас вугільна галузь належить до найбільш проблемних сфер економіки країни, оскільки є збитковою і потребує постійної та значної фінансової підтримки з боку держави. Така державна підтримка вугледобувним підприємствам надається за багатьма напрямками, зокрема і на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції. Лише протягом останніх трьох років за цим напрямком використано 32,2 млрд. грн. бюджетних коштів. Проте стан державних вугледобувних підприємств не поліпшився, не підвищилася ефективність їх діяльності. Ці підприємства залишаються переважно збитковими через високий рівень собівартості вугільної продукції, що часто перевищує її ринкову ціну.

Отже, існуюча система державної підтримки вугільної промисловості недосконала і неефективна, а механізм використання бюджетних коштів на такі цілі потребує перегляду і удосконалення.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ І ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ ІЗ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ТОВАРНОЇ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Правові та організаційні засади проведення гірничих робіт визначає Гірничий закон України¹ (далі – Гірничий закон).

¹ Закон України від 06.10.99 № 1127- XIV.

До принципів, на яких базується **державна політика** в гірничодобувній промисловості, Гірничий закон (стаття 7), зокрема, відносить державне регулювання діяльності суб'єктів гірничих відносин в гірничодобувній промисловості; державну підтримку гірничих підприємств; забезпечення захисту прав та інтересів працівників гірничих підприємств.

Згідно зі статтею 9 Гірничого закону, **обсяги державної підтримки гірничих підприємств визначаються Державним бюджетом України на поточний рік.**

У досліджуваному періоді **державна підтримка вугледобувним підприємствам надавалася за шістьма напрямками: 1)** на реструктуризацію вугільної промисловості; **2)** гірничорятувальні заходи на вугледобувних підприємствах; **3)** заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки; **4)** будівництво вугледобувних підприємств та їх технічне переоснащення; **5)** технічне переоснащення державних вугледобувних підприємств; **6)** часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.

Бюджетні призначення на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції передбачалися законами України про Державний бюджет України на відповідний рік та рішеннями Кабінету Міністрів України. Фактично, на вказані цілі у досліджуваному періоді було використано у 2012 році – 10171,8 млн. грн.; у 2013 році – 13301,8 млн. грн.; у 2014 році – 8705,4 млн. грн. бюджетних коштів.

Гірничий закон не визначає конкретні завдання і повноваження державних органів влади у сфері регулювання гірничої справи. Натомість у ньому зазначено, що державне регулювання гірничої справи здійснюють Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до їх повноважень, визначених Конституцією та законами України (стаття 8).

Такі повноваження державних органів влади визначені, зокрема, у Кодексі України про надра², яким передбачено, що розробка загальнодержавних та регіональних програм у галузі використання надр належить до компетенції Кабінету Міністрів України (стаття 8).

Результати аудиту засвідчили, що єдиною державною програмою, яка безпосередньо спрямована на підвищення ефективності роботи підприємств вугільної промисловості, була затверджена Урядом у 2001 році Програма «Українське вугілля» (постанова від 19.09.2001 № 1205). Виконання цієї програми розраховано на 2001-2010 роки і передбачало реалізацію комплексу заходів, зокрема, щодо фінансового оздоровлення підприємств вугільної промисловості, підвищення рівня безпеки та охорони праці шахтарів, розв'язання соціальних та екологічних проблем, а також державної підтримки вугледобувних підприємств на собівартість вугільної продукції за рахунок коштів державного бюджету. Розрахункова потреба у бюджетних коштах на такі цілі була визначена у сумі 5425,0 млн. грн. (у цінах 2001 року).

² Кодекс про надра від 27.07.94 № 132/94-ВР.

Програма «Українське вугілля» виконана частково. Як наслідок, основні проблеми вугільної галузі вирішені не були. Незважаючи на це, **після закінчення терміну дії програми у 2010 році інші державні програми, спрямовані на розв'язання проблем вугільної галузі, не затверджувалися.**

Лише навесні 2015 року Міненерговугілля розробило проект Концепції Державної цільової економічної програми реформування вугільної промисловості на 2015-2020 роки, а також проект передбаченої нею державної програми. Метою зазначених документів, зокрема, є переведення вугільної галузі на бездотаційний і самоокупний режим діяльності з вирішенням соціальних і економічних проблем шахтарських регіонів. Орієнтовний обсяг фінансування заходів на 2015-2020 роки – 27163,1 млн. грн., у т.ч. з державного бюджету – 11385,5 млн. гривень. **Ці проекти на сьогодні проходять погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.**

Слід зазначити, що оновленою Енергетичною стратегією України на період до 2030 року, схваленою Урядом у 2013 році³, визначені основні напрями вдосконалення державної підтримки вугільної галузі, зокрема заморожування загальних видатків державної підтримки галузі, не допускаючи їх зростання; корпоратизація державних вугільних підприємств; для підвищення інвестиційної привабливості вугільної галузі в процесі приватизації допускається надання державної підтримки вуглевидобувним підприємствам (за умов, що її обсяг має знижуватися не менш ніж на 20 відс. у рік з повною ліквідацією субсидій через 5 років).

Для усунення негативних соціальних наслідків реформування галузі Енергетичною стратегією передбачено розробку, зокрема, Концепції створення системи соціальної підтримки працівників вугільної галузі та населення депресивних територій, на яких перебувають у стадії закриття вугледобувні та вуглепереробні підприємства.

Така Концепція була схвалена Урядом у 2012 році⁴, а план заходів щодо її реалізації – у 2013 році⁵. Виконання цього плану спрямовано, зокрема, на зниження рівня соціальної напруги на депресивних територіях; сприяння добровільному переселенню бажаючих до іншої місцевості для працевлаштування, перепрофілювання працівників вугледобувних підприємств тощо. При цьому окремої бюджетної програми для реалізації плану не запроваджено, відповідно, коштів на реалізацію його заходів не передбачалося.

Слід зазначити, що з економічними і соціальними проблемами, які виникали при реформуванні вугільної галузі, стикалися усі вугледобувні країни Європи. **Міжнародна практика свідчить, що позитивні результати реформування галузі можуть бути досягнуті лише протягом тривалого часу і за умов значних фінансових витрат, зокрема, при вирішенні соціальних питань.**

³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 1071-р.

⁴ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.12.2012 № 990-р.

⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.04.2013 № 353-р.

Так, у **Великобританії** попри протести шахтарів уряд закрив усі нерентабельні шахти. Для подолання соціальної напруги шахтарів, які звільнялися, бюджетним коштом навчали іншим професіям (20 відс. шахтарів), надавали кошти на переїзди в іншу місцевість (27 відс. шахтарів), надавали допомогу на створення нових робочих місць, не пов'язаних із вугледобуванням (5 відс. шахтарів), заохочували достроковий вихід на пенсію або оформлення інвалідності (38 відс. шахтарів). Рентабельні шахти було приватизовано, а державну підтримку вугледобувної промисловості припинено.

У **Польщі** з 1997 року запрацювала програма соціальних виплат, згідно з якою на шахти не приймали нових людей, а добровільне звільнення працюючих стимулювали виплатами. Без примусових звільнень зайнятість у вугільній галузі було зменшено на 62,7 відсотка.

У **Німеччині** шахтарі, які втратили роботу у зв'язку із закриттям шахти, отримують державну фінансову допомогу протягом кількох років після звільнення та мають ряд інших пільг.

Як показує міжнародний досвід, **реструктуризація і закриття державних вугледобувних підприємств призводить до великих витрат бюджетних коштів**, як разових (стимулюючі виплати, допомогу по безробіттю тощо, так і довготермінових (перенавчання, створення нових робочих місць).

Крім того, слід врахувати, що **невдале реформування** та не вирішення проблем галузі призводять до **соціальних протестів і політичного напруження, особливо у вугледобувних регіонах**. Події, які відбулися на початку 2015 року на заході України (страйки шахтарів та блокування ними міжнародних автомагістралей), яскраве тому підтвердження.

Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»⁶ (далі – Програма) також передбачала реформування вугільної галузі, зокрема, шляхом удосконалення механізму її державної підтримки.

При цьому за мету ставилося скорочення субсидіювання собівартості державних вугільних підприємств на 80 відс. до 2014 року.

Для цього завданнями, визначеними у національних планах дій з реалізації Програми⁷, Міненерговугілля доручалося забезпечити внесення на розгляд:

1) Уряду проекту урядового акта щодо порядку надання державної підтримки шляхом покриття різниці між ціною реалізації та собівартістю видобутку вугілля (кінцевий термін виконання – березень 2012 року);

2) Верховній Раді України законопроекту про державну підтримку вугільної галузі щодо визначення критеріїв, розміру та умов надання такої підтримки з урахуванням поетапного припинення її субсидіювання (березень 2013 року).

⁶ Затверджена Комітетом з економічних реформ при Президентові України від 02.06.2010.

⁷ Затверджено указами Президента України від 27.04.2011 № 504, від 12.03.2012 № 187 і від 12.03.2013 № 128. Національний план дій на 2014 рік не затверджувався.

Необхідно зазначити, що розробка проекту закону про державну підтримку вугільної галузі також була передбачена заходами Державної програми розвитку внутрішнього виробництва⁸ (далі – Програма № 1130).

Водночас визначені в Програмі № 1130 строки та виконавці цього заходу не узгоджуються зі строками та виконавцями, визначеними у Національних планах дій на 2012 та 2013 роки щодо впровадження Програми.

Аудитом встановлено, що завдання національних планів дій з реалізації Програми та Програми № 1130 виконані Міненерговугіллям частково. Міненерговугілля розробило, а Уряд у 2011 році затвердив Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткового покриття витрат вугледобувних підприємств, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції⁹. Законопроект про державну підтримку вугільної галузі Міненерговугіллям остаточно не розроблено і досі.

Внаслідок зволікання Міненерговугілля з розробкою законопроекту «Про державну підтримку вугільної галузі» відсутнє належне нормативно-правове врегулювання питань у цій сфері (зокрема, визначення конкретних обсягів державної підтримки, її напрямів, переліку підприємств).

Крім того, **не досягалася основна мета, визначена в усіх вищеназваних програмах, – скорочення субсидіювання собівартості товарної вугільної продукції державних вугільних підприємств. До 2014 року бюджетні видатки на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції лише збільшувалися.**

У 2014 році ці видатки були зменшені, а на початку 2015 року взагалі не планувалися. Однак це не було пов'язано із реформою галузі. Така ситуація обумовлена частковою окупацією деяких територій Донецької та Луганської областей і проведенням там антитерористичної операції.

Слід також відзначити, що нормативно-правові, програмні та інші акти у сфері розвитку галузей енергетики країни передбачають лише нарощування існуючих обсягів видобутку вугілля (додаток 2).

Механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткового покриття витрат вугледобувних підприємств, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції, визначений Порядком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 153 (далі – Порядок № 153).

Згідно з Порядком № 153 одержувачами бюджетних коштів є державні підприємства та господарські товариства, 100 відс. акцій яких належать державі; підприємства, яким передано цілісні майнові комплекси або системи цілісних майнових комплексів державних підприємств, їх структурні підрозділи в оренду чи концесію та які провадять діяльність у сфері видобування кам'яного вугілля та лігніту (бурого вугілля), за умови

⁸ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.09.2011 № 1130.

⁹ Постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 153-р.

реєстрації Міненерговугіллям договору концесії або взяття ним на облік договору оренди.

Порядком № 153 визначено, що бюджетні кошти використовуються для фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств шляхом часткового покриття витрат, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції. Ці кошти спрямовуються на оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати; оплату спожитої електроенергії.

Слід зазначити, що **критерії** фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств (наприклад, такі, як зменшення собівартості, кредиторської заборгованості, збитків тощо) **Порядок № 153 не визначає**. Тобто **не передбачено взаємозв'язку між обсягами бюджетного фінансування та конкретними результатами використання бюджетних коштів.**

Порядком № 153 також не передбачено коригування Міненерговугіллям місячних обсягів бюджетних коштів, які отримує конкретне вугледобувне підприємство у разі, якщо фактичні показники його діяльності призвели до зниження витрат порівняно з відповідними показниками витрат, визначеними на початку року в прогнозованих техніко-економічних показниках діяльності такого підприємства. **Наслідком таких випадків є завищення обсягу державної підтримки.** Фактично, Порядок № 153 не лише не стимулює до зменшення обсягів державної підтримки, а й сприяє збільшенню витрат.

Порядок № 153 передбачає, що вугледобувні підприємства готують з урахуванням розроблених Міненерговугіллям методичних рекомендацій прогнозовані техніко-економічні показники своєї діяльності (пункт 4).

При цьому Міненерговугілля визначає для кожного вугледобувного підприємства, зокрема, прогнозовані витрати, що включаються до собівартості продукції, без урахування суми амортизаційних відрахувань, нарахованих на основні засоби, придбані за рахунок бюджетних коштів.

Такі витрати розраховуються вугледобувними підприємствами відповідно до галузевих методичних рекомендацій з обліку витрат на виробництво готової вугільної продукції, затверджених Міністерством за погодженням з Мінфіном (пункт 5).

З'ясовано, що на даний час **Міненерговугілля застосовує Галузеві методичні рекомендації з обліку витрат на виробництво готової вугільної продукції**, затверджені наказом Міністерства вугільної промисловості України від 31.01.2008 № 48 (далі – Галузеві методичні рекомендації), **які Мінфіном не погоджені**. Міненерговугілля протягом терміну дії Порядку № 153 при внесенні змін і доповнень до Галузевих методичних рекомендацій зверталось до Мінфіну щодо їх опрацювання та погодження.

Проте **Мінфін**, надаючи свої зауваження до змін, їх **остаточну редакцію не погодив**. На запит **Рахункової палати** щодо причин непогодження

Міністерством фінансів Галузевих методичних рекомендацій¹⁰ було отримано відповідь¹¹, в якій **конкретної причини непогодження названо не було.**

Також встановлено, що затверджені наказом Міненерговугілля від 17.11.2011 № 719 Методичні рекомендації щодо прогнозування техніко-економічних показників діяльності вугледобувних підприємств¹² (далі – Методичні рекомендації) **не відповідають нормам затвердженого Мінфіном Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»**¹³ (далі – Положення), в якому визначено, що його норми мають застосовуватись усіма підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

Так, відповідно до п. 11 Положення, собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

Згідно із п. 17 Положення витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Однак у Методичних рекомендаціях зазначається, що собівартість готової товарної вугільної продукції – це собівартість готової вугільної продукції, за винятком собівартості вугільної продукції власного видобутку, спожитої на виробничо-технічні потреби шахти, а собівартість готової вугільної продукції – це повна собівартість готової вугільної продукції вугледобувного підприємства, яка включає виробничу собівартість, адміністративні витрати та витрати на збут продукції.

Отже, **Методичні рекомендації Міненерговугілля суперечать нормам Положення, затвердженого Мінфіном, у частині включення до собівартості товарної вугільної продукції витрат на збут і адміністративних витрат.** При цьому у своїй практичній діяльності Міненерговугілля користується виключно власними Методичними рекомендаціями, тобто штучно завищує базу для обрахування собівартості готової вугільної продукції, що призводить до необґрунтованого завищення необхідних обсягів державної підтримки.

Під час аудиту контрольною групою розрахунковим шляхом було встановлено, що внаслідок використання Міненерговугіллям Методичних рекомендації **обсяги отриманої Міненерговугілля з державного бюджету державної підтримки за програмою, що перевірялася, були завищені на 3617,9 млн. гривень.**

¹⁰ Лист Рахункової палати від 06.05.2015 № 04-880.

¹¹ Лист Мінфіну від 25.05.2015 № 31-06310-06-13/17047.

¹² Наказ Міненерговугілля від 17.11.2011 № 719.

¹³ Наказ Мінфіну від 31.12.99 № 318.

Довідково. Розрахунок здійснено на підставі даних звітів вугледобувних підприємств про виконання ними щорічних програм економічного розвитку, погоджених Міненерговугіллям. Завищення обсягів державної підтримки встановлено шляхом множення показника собівартості на суму адміністративних витрат і витрат на збут на визначений, відповідно до положень п. 7 Порядку № 153, річний обсяг бюджетних коштів на 1 гривню прогнозованих збитків вугледобувних підприємств, які отримали державну підтримку, без урахування амортизаційних відрахувань на обладнання, придбане бюджетним коштом (п. 5 Порядку № 153). У 2012 році обсяг державної підтримки, що надійшов з державного бюджету, завищено на 1265,0 млн. грн. (сума адміністративних витрат та витрат на збут – 1429,4 млн. грн., відшкодування збитків – 88,5 відс.), у 2013 році – на 1436,2 млн. грн. (сума адміністративних витрат та витрат на збут – 1582,8 млн. грн., відшкодування збитків – 90,7 відс.), у 2014 році – на 916,7 млн. грн. (сума адміністративних витрат та витрат на збут – 1045,9 млн. грн., відшкодування збитків – 87,7 відсотка).

У 2012-2014 роках розподіл та управління бюджетними коштами за КПКВК 1101110 у Міненерговугілля забезпечувала Галузева комісія¹⁴ (далі – Комісія) у складі 13 працівників Міністерства та двох представників профспілок, яку очолював перший заступник Міністра (до 16.05.2014 – Попович І.М., з 16.05.2014 по 19.03.2015 – Зюков Ю.С.).

Аудитом встановлено, що Законом України «Про центральні органи виконавчої влади»¹⁵ і Положенням про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України¹⁶ передбачено утворення при Міністерстві консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів. Проте такі органи можуть утворюватися Міністерством лише для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності (ч. 7 статті 14 Закону; п. 11 Положення). Відповідно, **ці органи не можуть мати владно-розпорядчих повноважень.**

Утворення Міненерговугіллям Комісії не передбачалося і Порядком № 153. Більш того, аудитом встановлено, що повноваження Комісії¹⁷, фактично, дублюють повноваження структурних підрозділів Міненерговугілля, зокрема фінансово-економічного департаменту (до 17.06.2014 – департамент економіки та фінансів)¹⁸. Цей структурний підрозділ у період, що перевірявся, був відповідальним виконавцем бюджетної програми щодо часткового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції¹⁹, а також здійснював організаційно-технічне забезпечення діяльності Комісії згідно з положенням про Комісію.

Таким чином, **утворення Комісії та надання їй владно-розпорядчих функцій здійснено Міненерговугіллям з порушенням своїх повноважень, визначених у Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» і положенні про Міністерство, що призвело до дублювання функцій**

¹⁴ Наказ Міненерговугілля від 28.03.2011 № 29.

¹⁵ Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI.

¹⁶ Указ Президента України від 06.04.2011 № 382/2011.

¹⁷ Наказ Міненерговугілля від 28.03.2011 № 29.

¹⁸ Директором департаменту: з 14.03.2012 по 20.06.2013 – Бондаренко А.Ю.; з 20.06.2013 по 09.09.2013 посада вакантна; з 09.09.2013 по 17.06.2014 – Доля В.І.

¹⁹ Накази Міненерговугілля від 17.04.2012 № 240, від 22.01.2013 № 28, від 21.02.2014 № 205.

структурних підрозділів Міненерговугілля та розпорошення відповідальності за прийняті рішення щодо державної підтримки вугледобувних підприємств.

До компетенції Комісії віднесено, зокрема, визначення для кожного вугледобувного підприємства прогнозованої вартості продукції; прогнозованих витрат, що включаються до собівартості продукції, без урахування суми амортизаційних відрахувань, нарахованих на основні засоби, придбані за рахунок бюджетних коштів, тощо.

Згідно з положенням про Комісію, основною формою її роботи є засідання, які проводяться за необхідності. У положенні відсутня норма щодо кворуму для проведення засідання Комісії, проте передбачена можливість прийняття рішень простою більшістю голосів її членів, які беруть участь у засіданні. Як наслідок, у досліджуваному періоді **окремі рішення Комісії приймалися складом, що був удвічі менший від номінального**²⁰.

Окремі норми положення про Комісію не дотримувались. Виявлені випадки прийняття Комісією рішень про збільшення бюджетного фінансування окремих вугледобувних підприємств без необхідних коригувань планових показників виробництва товарної продукції, її вартості, сум прогнозованих збитків тощо²¹.

Таким чином, **Уряд і Міненерговугілля не забезпечили належного нормативно-правового регулювання питань використання бюджетних коштів на державну підтримку вугледобувних підприємств шляхом часткового покриття їх витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції**.

На рівні державних цільових програм Уряд це **питання не врегулює вже більш як чотири роки. Порядок** використання бюджетних коштів **недосконалий**, не передбачає взаємозв'язку між обсягами бюджетного фінансування та конкретними результатами використання бюджетних коштів, що не стимулює Міненерговугілля до зменшення обсягів державної підтримки. Затверджені ним відомчі методичні документи, на підставі яких розраховуються обсяги державної підтримки, **не забезпечують достовірності таких розрахунків і призводять лише до збільшення витрат**.

2. АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВУГІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ТА ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ

До сфери управління Міненерговугілля станом на 01.01.2015 належало 125 державних вугледобувних підприємств, значна частина яких (79 підприємств) перебувала у стадії ліквідації. У 2012 і 2014 роках працювало 20 державних підприємств, які отримували державну підтримку на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, у 2013 році – 21.

²⁰ Протокол Галузевої комісії від 24.09.2014 № 15.

²¹ Протоколи Галузевої комісії від 01.02.2012 № 3, від 28.02.2012 № 5, від 26.04.2012 № 9, від 29.05.2012 № 11.

У 2012-2014 роках основними споживачами вугільної продукції в Україні були галузь електроенергетики (57,3 відс. попиту внутрішнього ринку), чорна металургія (36,7 відс.), вугільна промисловість (3,1 відс.), населення і комунально-побутова сфера (2,3 відсотка). У цілому по Україні обсяг видобутку вугілля підприємствами усіх форм власності з 2009 по 2012 рік збільшувався (з 55,0 млн. т до 85,9 млн. т, або на 56,2 відсотка).

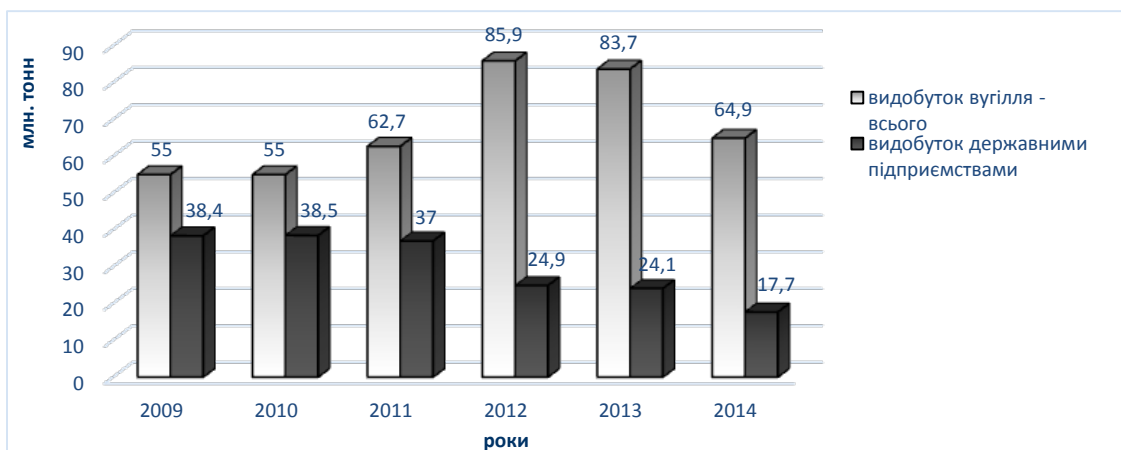
Проте з 2013 року обсяги видобутку вугілля почали зменшуватися. При цьому якщо у 2013 році зменшення відбулося лише на 2,2 млн. т (2,6 відс.), то у 2014 році – на 21 млн. т (до 64,9 млн. т, що на 24,4 відс. менше показників 2012 року).

Стрімке падіння обсягів видобутку вугілля у 2014 році пов'язане з особливими умовами функціонування економіки країни у зв'язку з тимчасовою окупацією частини території Донецької та Луганської областей і проведенням на їх території антитерористичної операції.

У 2012-2014 роках знижувалися показники видобутку вугілля державними підприємствами, які отримували державну підтримку. Наприклад, видобуток вугілля ДП «Селидіввугілля» та ДП «Красноармійськвугілля» зменшився в 1,4 раза, ДП «Волиньвугілля» – 1,3 раза.

У цілому обсяг видобутку вугілля державними підприємствами зменшився в 2,2 раза (з 38,4 млн. т у 2009 році до 17,7 млн. т у 2014 році). Такий стан справ свідчить про те, що ефективність і результативність діяльності державних підприємств, незважаючи на державну підтримку, знижується. Інформація про обсяги видобутку вугілля підприємствами усіх форм власності у 2009-2014 роках наведена у діаграмі 1.

Діаграма 1. Обсяги видобутку вугілля в Україні за 2009-2014 роки

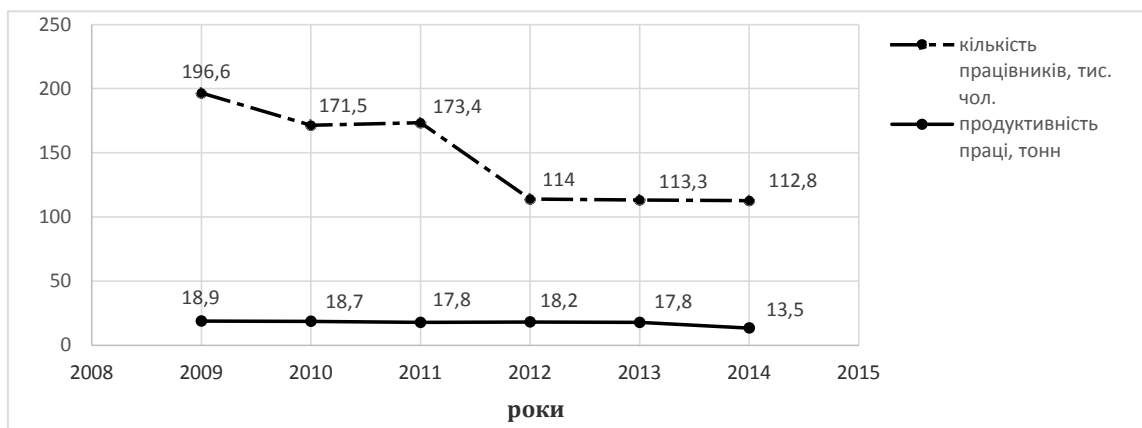

Загалом по галузі чисельність працівників державних вугледобувних підприємств, які безпосередньо пов'язані з видобутком вугілля, у 2009-2014 роках зменшилася на третину (33,4 відс.) – з 169,6 тис. чол. (2009 рік) до 112,8 тис. чоловік.

Водночас при тому, що до 2013 року в галузі середня заробітна плата робітників державних вугледобувних підприємств з видобутку вугілля збільшувалася і становила 5949,0 грн., у 2014 році її середній рівень зменшився на 8,7 відс. і в номінальному виразі становив 5092,9 гривень.

У 2009-2014 роках суттєво знизилася продуктивність праці робітника з видобутку вугілля – з 18,9 т (2009 рік) до 13,5 т (2014 рік), або на 28,5 відсотка. Інформація про чисельність працівників державних вугледобувних підприємств і продуктивність їх праці у 2009-2014 роках наведена у діаграмі 2.

Діаграма 2. Чисельність працівників державних вугледобувних підприємств та продуктивність їх праці у 2009-2014 роках

Чисельність працівників вугледобувних підприємств постійно скорочується, але при цьому не враховується велика залежність рівня зайнятості населення від роботи шахт, відсутній цілісний підхід до усунення негативних соціальних наслідків.

Слід зазначити, що Україна здійснює як експорт, так і імпорт вугільної продукції. Це обумовлено як нестачею в країні певних сортів вугілля, так і надлишковим видобутком інших сортів.

За даними Міненергосугілля, дефіцит вугільної продукції для внутрішнього ринку у 2012 році становив 12,0 млн. т, у 2013 році – 10,6 млн. т, у 2014 році – 11,8 млн. т і компенсувався за рахунок імпорту.

Експорт вугілля у 2012 році – 6,1 млн. т (99,7 дол. США/т), у 2013 – 8,5 млн. т (86,3 дол. США/т), у **2014 році – 7,0 млн. т** (73,9 дол. США/т).

Отже, **обсяги імпорту вугілля у 2012-2014 роках практично не змінилися** (в середньому **14,6 млн. т**), тоді як **середня ціна 1 т знизилася з 178,6 дол. США/т (2012 рік) до 120,7 дол. США/т (2014 рік)**.

У 2012-2014 роках перше місце за обсягами імпорту вугілля в Україну посіла Російська Федерація, друге – Сполучені Штати Америки, третє –

Казахстан. Узагальнена інформація про обсяги імпорту-експорту вугілля в Україні у 2012-2014 роках, наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Обсяги імпорту-експорту вугілля у 2012-2014 роках

Показники	Станом на 01.01.2013		Станом на 01.01.2014		Станом на 01.01.2015	
	вага, тис. тонн	ціна 1 т, дол. США	вага, тис. тонн	ціна 1 т, дол. США	вага, тис. тонн	ціна 1 т, дол. США
Імпорт						
1. Кам'яне вугілля	14764,2	178,6	14207,7	138,9	14697,3	120,7
у тому числі, зокрема:						
Російська Федерація	10374,7	156,2	10287,7	126,3	10470,3	108,7
Сполучені Штати Америки	3308,2	239,9	2898,7	171,8	1987,9	163,2
Казахстан	800,8	205,0	564,7	156,9	657,5	151,3
Австралія	-	-	2,0	252,3	682,9	140,2
Канада	-	-	247,8	170,7	419,2	141,5
Південно-Африканська Республіка	-	-	-	-	299,2	105,2
2. Буре вугілля	-	-	1,9	80,9	1,5	72,2
Російська Федерація	-	-	1,9	80,9	1,5	72,2
Експорт						
1. Кам'яне вугілля	6114,1	99,7	8537,4	86,3	7046,6	73,9
2. Буре вугілля	-	-	0,4	43,7	-	-

Згідно з даними таблиці 1, у 2014 році в Україну імпортовано 14,7 млн. т вугілля по 120,7 дол. США/т, зокрема, з Російської Федерації – 10,5 млн. т (108,7 дол. США/т), із Сполучених Штатів Америки – 1,9 млн. т (163,2 дол. США/т), з Казахстану – 0,7 млн. т (151,3 дол. США/т), з Південно-Африканської Республіки – 0,3 млн. т (105,2 дол. США/т).

Необхідно зазначити, що зменшення обсягів виробництва вітчизняної вугільної продукції призводить до збільшення імпорту вугілля.

Результати аудиту свідчать, що з часів набуття Україною незалежності залишається невирішеним питання формування ціни на вугільну продукцію. Зокрема, одним із завдань Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2010 рік²² передбачалося запровадження Мінвуглепромом Методики формування цін на енергетичне вугілля, виходячи з його калорійності, технологічної цінності та світових цін на енергетичне вугілля (далі – Методика).

Проте Мінвуглепром (Міненерговугіллям) це завдання не виконане. У 2010-2013 роках Кабінет Міністрів України 8 разів звертався до Міненерговугілля з дорученнями щодо завершення цієї роботи. Однак Міністерство лише переносило терміни впровадження Методики²³ і кінцевого результату не забезпечило.

За відсутності методики формування ціни на вугільну продукцію Міненерговугілля наказом²⁴ затвердило окремі щомісячні показники діяльності

²² Закон України від 20.05.2010 № 2278-VI.

²³ Наказ Міненерговугілля від 30.09.2011 № 552.

²⁴ Наказ Міненерговугілля від 31.01.2012 № 61 (із змінами від 29.05.2012 № 346).

вугледобувних підприємств, згідно з якими середня ціна 1 т товарної вугільної продукції держпідприємств на 2012 рік мала становити 689,8 гривні.

У порушення вимог пп. 2 п. 5 Порядку № 153 окремі щомісячні показники діяльності вугледобувних підприємств на 2013 і 2014 роки Міненерговугіллям не затверджувались.

З 2013 року середньозважена ціна купівлі вугілля на відповідний рік затверджувалася у Прогнозному балансі електроенергії, палива та витрат генеруючих компаній ТЕС²⁵: на 2013 рік – 687,0 грн./т²⁶, на 2014 рік – 695,0 грн./т²⁷ і 796,9 грн./тонн²⁸.

За даними Міністерства, ціна 1 т готової товарної вугільної продукції вугледобувних підприємств Міненерговугілля у 2012 році становила 544,0 грн., у 2013 році – 490,5 грн., у 2014 році – 629,9 гривень.

Фактична ціна 1 т готової товарної вугільної продукції вугледобувних підприємств Міненерговугілля була нижчою від затвердженої ціни: у 2012 році – на 145,8 грн., у 2013 році – на 196,5 грн., у 2014 році – на 167,0 гривні.

Таким чином, державні вугледобувні підприємства реалізовували вугілля за цінами, які були нижче передбачених у відомчих документах Міненерговугілля. Така ситуація створювала передумови для недоотримання підприємствами певного обсягу коштів від реалізації вугільної продукції.

Не сприяла зменшенню обсягу державної підтримки та підвищенню прибутковості вугледобувних підприємств і цінова політика щодо реалізації готової товарної вугільної продукції. Під час аудиту контрольною групою розрахунковим шляхом було встановлено, що імовірний обсяг коштів, недоотриманих державними підприємствами за рахунок різниці між фактичною ціною реалізації та цінами, передбаченими Міненерговугіллям, становив майже 11,2 млрд. грн., з них у 2012 році – 3,7 млрд. грн., у 2013 році – 4,7 млрд. грн., у 2014 – 2,8 млрд. гривень.

Слід зазначити, що у 2012-2014 роках абсолютна більшість державних підприємств реалізовувала готову товарну вугільну продукцію за цінами, нижчими від її собівартості. Крім того, різниця між собівартістю і ціною за 1 т готової товарної вугільної продукції між державними вугледобувними підприємствами суттєво відрізняється.

У 2012 році найменша різниця між собівартістю та ціною 1 т була у ДВАТ «Шахта «Білореченська» (193,7 грн.), найбільша – у ПАТ «Лисичанськвугілля» (2150,5 грн.); у 2013 році найменша різниця була у ДП ВК «Краснолиманська» – 57,2 грн., найбільша – у ПАТ «Лисичанськвугілля» (3456,5 грн.); у 2014 році –

²⁵ Прогнозний баланс електроенергії, палива та витрат генеруючих компаній ТЕС на 2012 рік Міненерговугіллям не складався.

²⁶ Затверджений (без дати) Міністром Е. Ставицьким, погоджений Віце-прем'єр-міністром України Ю. Бойком та Головою НКРЕ С. Тітенком.

²⁷ Затверджений (без дати) Міністром Е. Ставицьким, погоджений Віце-прем'єр-міністром України Ю. Бойком та Головою НКРЕ С. Тітенком.

²⁸ Затверджений (без дати) Міністром Ю. Проданом, погоджений Головою НКРЕ С. Тітенком.

у ДП ВК «Краснолиманська» (105,7 грн.) і ДП «Первомайськвугілля» (3643,0 гривні).

Таким чином, за період з 2012 по 2014 рік головним розпорядником коштів **Міненерговугіллям і вугледобувними підприємствами внаслідок безконтрольності як з боку Міністерства, так і незацікавленості керівництва вугледобувних підприємств, не забезпечено зменшення собівартості готової товарної вугільної продукції та ефективне використання бюджетних коштів, передбачених на часткове покриття витрат із собівартості продукції.**

Крім того, встановлено, що **вугледобувні підприємства, які отримували держпідтримку на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, у 2012-2014 роках також реалізовували вугілля комерційним підприємствам за цінами, нижчими ніж було встановлено для ДП «Вугілля України».**

Наприклад, **втрата надходжень від реалізації вугілля за цінами, що нижчі від цін, визначених для ДП «Вугілля України», у 2012-2014 роках ДП «Красноармійськвугілля» становила 11,2 млн. грн., ДП «Селидіввугілля» – 551,4 млн. грн., ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» – 464,8 млн. грн., ДП «Волиньвугілля» – 75,7 млн. гривень.**

Результати аудиту свідчать, що **однією із найгостріших проблем вугільної галузі, яку з часів набуття Україною незалежності не вдалося вирішити, є проблема формування собівартості вугільної продукції. Невирішення цієї проблеми призводить до незаконного та неефективного витрачання коштів державного бюджету.**

Як вже зазначалося у розділі 1 Звіту, відсутність єдиних методологічних підходів до визначення Міненерговугіллям і вугледобувними підприємствами собівартості готової вугільної продукції призводить до **штучного завищення її рівня собівартості і необґрунтованого завищення необхідних обсягів державної підтримки.**

Фактично, у **2009-2014 роках середня собівартість 1 т готової товарної вугільної продукції вугледобувних підприємств Міненерговугілля, яким виділялася державна підтримка на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, зросла в 2,2 раза (з 722,7 грн. до 1587,9 грн.), середня ціна 1 т – в 1,4 раза (з 441,4 грн. до 629,9 гривень).**

Собівартість 1 т готової товарної вугільної продукції вугледобувних підприємств України у 2012 році становила 962,6 грн., у 2013 році – 1049,2 грн., у 2014 році – 1219,5 гривні. Цей показник на **вугледобувних підприємствах України в цілому (включаючи приватні підприємства) нижчий, ніж на вугледобувних підприємствах Міненерговугілля, відповідно на 26,4 відс., 29,1 відс. і 30,2 відсотка.**

Різниця між середньою собівартістю і ціною 1 т у 2009 році становила 281,3 грн., у 2010 році – 297,2 грн., у 2011 році – 369,1 грн., у 2012 році – 672,6 грн., у 2013 році – 864,1 грн., у 2014 році – 957,9 гривні.

У 2009-2014 роках різниця між ціною та собівартістю 1 т готової вугільної продукції зросла на державних підприємствах у 3,3 рази, що свідчить про неефективність заходів з фінансового оздоровлення підприємств та призвело до збільшення обсягів державної підтримки.

Отже, при зростанні рівня собівартості 1 т товарної вугільної продукції вугледобувні підприємства отримували пропорційне зростання збитків за результатами господарської діяльності. Так, у 2012-2014 роках збитки ДП «Красноармійськвугілля» зросли вдвічі (з 53,6 млн. грн. до 108,8 млн. грн.), ДП «Львіввугілля» – на 58,8 відс. (з 149,3 до 237,1 млн. грн.), ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» – на 45,3 відс. (з 217,5 млн. грн. до 316,0 млн. грн.), ДП «Селидіввугілля» – на 38,2 відс. (з 669,5 млн. грн. до 925,5 млн. грн.), ДП «Волиньвугілля» – на 32,7 відс. (з 89,5 млн. грн. до 118,8 млн. гривень).

Таким чином, особливість державної підтримки вугільної промисловості України полягає в тому, що вона не тільки фінансова підтримка збиткових вугільних шахт, а й інструмент розв'язання ряду соціально-економічних проблем цілих регіонів країни. Проте існуюча система державної підтримки вугільної галузі недосконала.

Внаслідок бездіяльності та безконтрольності з боку Міненерговугілля не вирішуються питання формування ціни та собівартості вугільної продукції, збільшується збитковість вугледобувних підприємств.

Також Міністерством не забезпечено зменшення собівартості готової товарної вугільної продукції, яку виробляють державні підприємства, та ефективного використання бюджетних коштів, передбачених на часткове покриття витрат із собівартості продукції.

3. ПЛАНУВАННЯ І ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖБЮДЖЕТУ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НА ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ ІЗ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ТОВАРНОЇ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Планування та здійснення видатків державного бюджету

Аудитом встановлено, що окрема бюджетна програма щодо фінансування видатків на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової вугільної продукції була започаткована ще у 2002 році. З того часу бюджетні видатки на вказані цілі переважно лише збільшувалися (див. дані, наведені в додатку 2).

Міненерговугілля (у періоді, що перевірявся, міністри Бойко Ю.А., Ставицький Е.А., Продан Ю.В., Демчишин В.В.) при підготовці бюджетних запитів на 2012-2013 роки та бюджетної пропозиції на 2014 рік за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції» потребу в бюджетних коштах визначало на підставі прогнозних даних щодо економічного розвитку вугледобувних підприємств. Така інформація

надавалася підприємствами як у вигляді даних за запитами Міненерговугілля (відповідно до форм, розроблених на підставі інструктивних листів Мінфіну), так і у вигляді програм економічного розвитку, програм гірничих робіт і фінансових планів підприємств.

Результати аудиту засвідчили, що **процес планування видатків державного бюджету** на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції **був недосконалим і недостатньо обґрунтованим**. Також він ускладнювався відсутністю затвердженої державної програми та, відповідно, відсутністю конкретно визначених щорічних показників фінансування галузі.

З'ясовано, що **Міненерговугілля** під час планування бюджетних видатків **передбачало у бюджетних запитах кошти на державну підтримку в обсягах, які були вищими, ніж розраховані самими вугледобувними підприємствами** в їх планових показниках щодо рівня собівартості товарної вугільної продукції²⁹.

Наприклад, у 2012 році Міненерговугіллям при розрахунку річного/помісячного обсягу бюджетного асигнування для ДП «Львіввугілля» враховано витрати із собівартості готової товарної вугільної продукції в сумі 1518,4 млн. грн., що на 4,4 млн. грн. більше, ніж запропоновано підприємством. При цьому сума амортизаційних відрахувань на обладнання, придбане бюджетним коштом, врахована в обсязі 43,3 млн. грн., що на 8,6 млн. грн. більше (24,8 відс.), ніж запропоновано підприємством.

У 2013 році враховано витрати із собівартості готової товарної вугільної продукції у сумі 1898,4 млн. грн., що більше, ніж запропоновано підприємством, на 468,1 млн. грн., у 2014 році – 1775,8 млн. грн., що більше на 241,1 млн. гривень.

У 2012 році для ДП «Красноармійськвугілля» враховано витрати із собівартості готової товарної вугільної продукції у сумі 1160,5 млн. грн., що на 4,5 млн. грн. більше, ніж запропоновано підприємством. У 2013 році – 1256,3 млн. грн., що більше на 199,1 млн. грн., та у 2014 році – 1150,7 млн. грн., що більше на 138,3 млн. гривень.

Таким чином, **врахована на початку поточного року Міненерговугіллям собівартість** готової товарної вугільної продукції **підприємств була завищена та не відповідає розрахованому підприємствами плановому рівню** згідно з їх програмами економічного розвитку на відповідний рік.

Як вже зазначалося у розділі 1 Звіту, Порядок № 153 не передбачає необхідність коригування Міненерговугіллям місячних обсягів бюджетних коштів, які отримує конкретне вугледобувне підприємство у разі, якщо фактичні показники його діяльності призвели до зниження витрат порівняно з відповідними показниками витрат, визначеними на початку року

²⁹ Додаток № 10 до протоколу № 2 від 31.01.2012 засідання Галузевої комісії від 11.01.2013; додаток № 11 до протоколу № 1 засідання Галузевої комісії від 11.01.2013; додаток № 7 до протоколу № 4 засідання Галузевої комісії від 27.02.2014.

в прогнозованих техніко-економічних показниках діяльності цього підприємства. Як наслідок, **завищується обсяг державної підтримки.**

Наприклад, у 2012 році ДП «Львіввугілля», готуючи програму економічного розвитку, подало на розгляд до Міністерства енергетики та теплоенергетики планові техніко-економічні показники, обсяг амортизаційних відрахувань яких визначено в сумі 89,4 млн. гривень. З урахуванням внесених протягом року змін план на кінець року становив 118,9 млн. грн., фактично нараховано 64,6 млн. грн., тобто 54,3 відс. від запланованого обсягу.

У 2013 році ДП «Львіввугілля» плановий показник амортизаційних відрахувань запропоновано в обсязі 98,3 млн. грн., план на кінець року – 108,1 млн. грн., факт – 51,5 млн. грн., або 47,64 відс. від запланованого обсягу, у т.ч. амортизаційні відрахування, нараховані на основні засоби, придбані за рахунок бюджетних коштів, становили 71,4 млн. грн., фактично – 18,2 млн. грн., або в 3,9 раза менше від запланованого рівня.

Таким чином, збільшення ДП «Львіввугілля» у 2012-2013 роках планових показників амортизаційних відрахувань у зв'язку із запланованими заходами з оновлення основних фондів з урахуванням фактичного рівня їх фінансування (був значно меншим, ніж запланований з різних джерел фінансування) та нарахованих сум амортизаційних відрахувань призвело до **збільшення обсягу державної підтримки на загальну суму 60,9 млн. грн.** (визначено контрольною групою розрахунковим шляхом).

Довідково. Розрахунок завищення обсягів державної підтримки здійснено шляхом множення річного обсягу бюджетних коштів на 1 гривню прогнозованих збитків на різницю між фактично нарахованими сумами амортизаційних відрахувань у відповідному році та плановими показниками на кінець року без урахування амортизаційних відрахувань на обладнання, придбане бюджетним коштом (п. 5 Порядку № 153). У 2012 році обсяг державної підтримки, що надійшов з державного бюджету, завищено на 22,5 млн. грн. (відшкодування збитків – 99,9 відс., план на кінець року – 119,0 млн. грн., факт – 64,6 млн. грн., амортизаційні відрахування на обладнання, придбане бюджетним коштом, – 31,9 млн. грн.), у 2013 році – на 38,4 млн. грн. (відшкодування збитків – 99,9 відс., план на кінець року – 108,1 млн. грн., факт – 51,5 млн. грн., амортизаційні відрахування на обладнання, придбане бюджетним коштом, – 18,2 млн. гривень).

Наведене свідчить, що **недоліки і неконкретність норм Порядку № 153 давали можливість Міністерству збільшувати рівень планової собівартості готової вугільної продукції, навіть відносно показників, що були розраховані самими вугледобувними підприємствами.** Зазначене штучно завищувало базу для обрахування собівартості готової вугільної продукції та призводило до **необґрунтованого завищення необхідних обсягів державної підтримки.**

Міністерству енергетики та теплоенергетики при плануванні бюджетних видатків на 2012-2014 роки у бюджетних запитах (пропозиціях) потреба в бюджетних коштах визначалася в межах доведених Мінфіном граничних обсягів видатків. При цьому в бюджетних запитах (пропозиціях) також визначалася сума бюджетних видатків, не забезпечених граничними обсягами необхідних, згідно з даними Міністерства енергетики та теплоенергетики, для виконання завдань бюджетної програми

за КПКВК 1101110. Зокрема: на **2012 рік** – на **3,9 млрд. грн.**; на **2013 рік** – на **4,2 млрд. грн.**; на **2014 рік** – на **2,5 млрд. гривень.**

Однак, як встановлено аудитом і зазначалося вище, **ці обсяги фінансування не ґрунтувались на реальних показниках витрат, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції вугледобувних підприємств.**

Таким чином, за відсутності належного контролю з боку Мінфіну **планування видатків на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції здійснювалось Міненерговугіллям формально без належних розрахунків.**

Після затвердження законів про державний бюджет на відповідний рік **Міненерговугілля протягом бюджетного року регулярно зверталось до Мінфіну й Уряду щодо збільшення обсягів бюджетних видатків за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції».** Як наслідок, **обсяг бюджетних призначень збільшувався: у 2012 році** видатки збільшувалися **тричі, у 2013 році – двічі.**

У 2014 році затверджені бюджетні видатки на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції протягом року зменшувалися, оскільки більшість вугледобувних підприємств розташовано в зоні проведення антитерористичної операції, а частина підприємств – на територіях, не підконтрольних українській владі.

Узагальнена інформація про планові та фактичні показники фінансування видатків державного бюджету, передбачених на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції (КПКВК 1101110), наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Планові та фактичні показники фінансування видатків державного бюджету, передбачених на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції (КПКВК 1101110)

КПКВК	Потреба за бюджетним запитом	Затверджено законом про держбюджет	Затверджено зі змінами	Надійшло коштів	Використано	Повернено до бюджету
2012 рік						
1101110	10726,1	6601,8	10171,8	10171,8	10171,8	-
2013 рік						
1101110	10861,3	7801,8	13301,8	13301,8	13301,8	-
2014 рік						
1101110	15822,8	13301,8	9160,7	8708,9	8705,4	3,5
2015 рік						
1101110	15694,9	-	400,0	300,0*	300,0	-

* Станом на 01.05.2015.

Згідно з даними таблиці 2, у **2012-2014 роках** на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції з передбачених законами про державний бюджет коштів у сумі 32634,3 млн. грн. надійшло 32182,5 млн. грн. (98,6 відс. від затвердженої суми), які використано майже в повному обсязі – **32179,0 млн. грн. (99,9 відс. від суми, що надійшла)**. Повернення до бюджету 3,5 млн. грн. у 2014 році пояснюється перерахуванням значних обсягів асигнувань в останні дні бюджетного року та труднощами в роботі органів Казначейства в зоні проведення АТО.

Аудитом встановлено, що у 2012-2014 роках за КПКВК 1101110 дебіторська і кредиторська заборгованість відсутні.

У розрізі напрямів витрат, передбачених Порядком № 153, бюджетні кошти у 2012-2014 роках були використані таким чином:

- **2012 рік:** зарплата та нарахування на неї – 9359,6 млн. грн. (92,0 відс. загального обсягу за рік), оплата електроенергії – 812,2 млн. грн. (8,0 відс.);
- **2013 рік:** зарплата та нарахування на неї – 11718,1 млн. грн. (88,1 відс.), оплата електроенергії – 1583,7 млн. грн. (11,9 відс.);
- **2014 рік:** зарплата та нарахування на неї – 8232,8 млн. грн. (94,6 відс.), оплата електроенергії – 472,6 млн. грн. (5,4 відсотка).

Необхідно зауважити, що у бюджетних запитах на 2012 і 2013 роки потреба в коштах на оплату електроенергії не вказувалася.

Проте паспортами бюджетної програми видатки на електроенергію затверджувалися і протягом року збільшувалися: у 2012 році – у 4 рази (з 200,0 млн. грн. до 812,2 млн. грн.), у 2013 році – у 3,3 рази (з 500,0 млн. грн. до 1672,1 млн. гривень).

Таким чином, недоліки, допущені Міненерговугіллям при підготовці бюджетних запитів за КПКВК 1101110 на 2012 і 2013 роки, надалі при затвердженні паспортів бюджетної програми на ці роки **привели до порушення вимог п. 2 (абз. 2) Правил** складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання³⁰, якими передбачено, що паспорт бюджетної програми формується з використанням інформації, наведеної в бюджетному запиті головного розпорядника.

Як головний розпорядник бюджетних коштів за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції», Міненерговугілля мережею установ та організацій, що отримуватимуть кошти з державного бюджету у 2012-2014 роках, одержувачами бюджетних коштів визначало ряд вугледобувних підприємств, затверджувало їх плани використання бюджетних коштів, зміни до них.

Узагальнена інформація про розподіл державної підтримки на 2012-2014 роки в розрізі одержувачів бюджетних коштів за КПКВК 1101110 наведена у таблиці 3.

³⁰ Наказ Мінфіну від 29.12.2002 № 1098.

Таблиця 3

**Розподіл державної підтримки на 2012-2014 роки в розрізі одержувачів
бюджетних коштів за КПКВК 1101110**

млн. грн.

№ з/п	Назва підприємства	2012 рік	2013 рік	Темп приросту, відс.	2014 рік	Темп приросту, відс.
1	ДП «ДВЕК»*	698,7	1378,3	97,3	807,9	-41,4
2	ДП «Ш/у «Південнодонбаське № 1»	188,2	285,0	51,4	290,4	1,9
3	ПАТ «Ш/у «Донбас»*	158,5	417,5	163,4	115,0	-72,5
4	ДП «Макіїввугілля»*	1243,8	1553,5	24,9	900,8	-42,0
5	ДП «Красноармійськвугілля»	486,0	625,3	28,7	523,4	-16,3
6	ДП «ВК «Краснолиманська»	-	37,6	-	-	-
7	ДП «Селидіввугілля»	520,2	708,2	36,1	636,8	-10,1
8	ДП «Артемвугілля»*	518,3	645,4	24,5	372,7	-42,3
9	ДП «Держинськвугілля»*	433,4	479,8	10,7	356,4	-25,7
10	ДП «Орджонікідзевугілля»*	561,0	681,2	21,4	421,9	-38,1
11	ДП «Шахтарськантрацит»*	390,7	482,4	23,5	311,3	-35,5
12	ДП «Торезантрацит»*	246,7	355,8	44,2	213,5	-40,0
13	ДП «Сніжнеантрацит»*	262,5	317,3	20,9	196,7	-38,0
14	ДП «Луганськвугілля»*	1064,1	1145,7	7,7	513,5	-55,2
15	ДВАТ «Шахта «Білоріченська»*	67,2	210,8	213,7	75,9	-64,0
16	ДП «Первомайськвугілля»*	712,3	841,5	18,1	674,4	-19,9
17	ВАТ «Лисичанськвугілля»	448,6	517,4	15,3	446,5	-13,7
18	ДП «Донбасантрацит»*	818,0	1009,2	23,4	634,0	-37,2
19	ДП «Антрацит»*	217,9	303,1	39,1	155,2	-48,8
20	ДП «Львіввугілля»	833,9	978,3	17,3	778,2	-20,5
21	ДП «Волиньвугілля»	301,8	328,6	8,9	284,7	-13,4
Всього		10171,8	13301,9	30,8	8709,2	-34,5

* Відповідно до інформації СБУ, з 2014 року зазначені підприємства або їх відокремлені підрозділи розташовані на території, тимчасово не підконтрольній українській владі.

Згідно з даними таблиці 3, державну підтримку на часткове покриття витрат із собівартості вугільної продукції отримали у 2012 році – 20 вугледобувних підприємств, у 2013 році – 21, у 2014 році – 20. Обсяг виділеної з бюджету підтримки протягом 2012-2013 років зростає, зокрема у 2013 році він збільшився на 30,8 відс. порівняно з попереднім роком. У 2014 році порівняно з попереднім роком обсяг державної підтримки зменшився на 34,5 відсотка.

У 2015 році Міненерговугілля пропонувало Мінфіну та Уряду передбачити видатки на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції у сумі 9348,0 млн. грн. (відповідний бюджетний запит Міненерговугілля складався і подавався до Мінфіну). Проте у законі про державний бюджет на 2015 рік кошти на зазначені цілі Урядом не передбачалися. Лише після численних протестів і страйків працівників

вугледобувних підприємств з приводу боргів із заробітної плати Урядом у квітні 2015 року було ініційовано зміни до державного бюджету і виділення бюджетних коштів на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції в сумі 400,0 млн. гривень³¹.

Відповідно до даних, наведених у протоколах засідань Галузевої комісії за 2014 рік, **внаслідок проведення АТО з 93 шахт, підпорядкованих Міненерговугіллю, у нормальному режимі працюють лише 26, інші підтримують режим життєзабезпечення чи працюють в обмеженому режимі, а 15 шахт не працюють і підтоплюються.** За інформацією СБУ, не працюють взагалі або працюють частково такі вугледобувні підприємства або їх відокремлені підрозділи: ДП «ДВЕК», ПАТ «Ш/у «Донбас», ДП «Макіїввугілля», ДП «Артемвугілля», ДП «Орджонікідзевугілля», ДП «Дзержинськвугілля» (частково), ДП «Шахтарськантрацит», ДП «Торезантрацит», ДП «Сніжнеантрацит», ДП «Луганськвугілля», ПАТ «Шахта «Білоріченська», ДП «Первомайськвугілля» (частково), ДП «Донбасантрацит», ДП «Антрацит».

Встановлено, що у 2014 році Міненерговугілля припинило фінансування підприємств, які опинилися на тимчасово не підконтрольній українській владі території (за винятком ДП «Дзержинськвугілля» та ДП «Первомайськвугілля», окремі підрозділи яких розташовані на підконтрольній нам території). **Не фінансуються:** з червня – ПАТ «Ш/у «Донбас»; з липня – ДП «Луганськвугілля», ПАТ «Шахта «Білоріченська», з вересня – ДП «ДВЕК», ДП «Макіїввугілля», з жовтня – ДП «Орджонікідзевугілля», ДП «Артемвугілля», ДП «Шахтарськантрацит», ДП «Торезантрацит», ДП «Сніжнеантрацит», ДП «Антрацит», з листопада – ДП «Донбасантрацит».

Необхідно зазначити, що у зв'язку з частковою окупацією деяких територій Донецької та Луганської областей і проведенням на їх території антитерористичної операції у 2014 році не всі одержувачі бюджетних коштів змогли надати Міненерговугіллю річну бюджетну звітність за встановленою формою.

Лише 10 із 20 вугледобувних підприємств надали «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду» (форма 2 д)³² на загальну суму 4400,8 млн. грн. і «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами» (форма 7 д) за КПКВК 1101110 з підписами керівника, головного бухгалтера та відміткою Казначейства. Ще 8 підприємств надали звітність Міненерговугіллю в електронному вигляді³³. У зв'язку з ненаданням річних звітів

³¹ Закон України від 07.04.2015 № 278-VIII.

³² ДП «Ш/у «Південнодонбаське № 1», ДП «Красноармійськвугілля», ДП «Селидіввугілля», ДП «Дзержинськвугілля», ДП «Торезантрацит», ДП «Сніжнеантрацит», ДП «Львіввугілля», ДП «Первомайськвугілля», ПАТ «Лисичанськвугілля», ДП «Волиньвугілля».

³³ ДП «ДВЕК», ДП «Артемвугілля», ДП «Орджонікідзевугілля», ДП «Шахтарськантрацит», ДП «Донбасантрацит», ДП «Луганськвугілля» ДП «Макіїввугілля», ДП «Антрацит».

ПАТ «Ш/у «Донбас» і ПАТ «Шахта «Білореченська» до зведеної звітності за 2014 рік були включені показники звітності, поданої підприємствами Міненерговугілля за II квартал 2014 року. Таким чином, **в Міністерстві відсутні документи з відміткою Казначейства (форма 2 д) за 2014 рік на загальну суму 4308,1 млн. гривень.**

Як встановлено аудитом, **Міненерговугілля не забезпечило належного планування і розподілу бюджетних коштів у 2012-2014 роках**, що призводило до численних коригувань як річних показників за напрямками використання (затверджених одержувачам планами використання бюджетних коштів), так і помісячних асигнувань. Тобто **планування бюджетних видатків здійснювалося безсистемно і в ручному режимі.**

Зокрема, у 2012 році до плану використання бюджетних коштів ДП «Красноармійськвугілля» зміни вносились 10 разів, у 2013 році – 8, а у 2014 році – 5; до помісячного розпису асигнувань у 2012 році зміни вносились 11 разів, у 2013 році – 9, у 2014 році – 3.

До плану використання бюджетних коштів ДП «Селидіввугілля» у 2012 році зміни вносились 6 разів, у 2013 році – 6, у 2014 році – 7; до помісячного розпису асигнувань у 2012 році зміни вносились 6 разів, у 2013-2014 роках по 4 рази.

До плану використання бюджетних коштів ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» у 2012-2013 роках зміни вносились по 5 разів, у 2014 році – 4; до помісячного розпису асигнувань у 2012 році зміни вносились 5 разів, у 2013 році – 4, у 2014 році – 3 рази.

До плану використання бюджетних коштів ДП «Волиньвугілля» у 2012 році зміни вносились 6 разів, у 2013 році – 7; до помісячного розпису асигнувань у 2012 році було внесено 14 змін, у 2013 році – 11, у 2014 році – 8.

3.2. Аналіз показників паспортів бюджетної програми

Як показав аудит, **Міненерговугілля і Мінфін у 2012-2014 роках не дотримувалися вимог Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (далі – Правила)³⁴ у частині термінів затвердження паспорта бюджетної програми і внесення змін до нього.**

Правилами визначено, що паспорт бюджетної програми затверджується протягом 45 днів від дня набрання чинності законом про Державний бюджет України, а зміни до паспорта – протягом двох тижнів після набрання чинності змінами до закону про Державний бюджет України або перерозподілом видатків за бюджетною програмою (пункти 6 і 10 Правил).

У 2012 році паспорт бюджетної програми за КПКВК 1101110 був затверджений Міненерговугіллям і Мінфіном із затримкою на 7 днів від визначеного терміну³⁵. Зміни до паспорта бюджетної програми, які вносились

³⁴ Наказ Мінфіну від 29.12.2002 № 1098.

³⁵ Наказ Міненерговугілля та Мінфіну від 21.02.2012 № 119/223.

протягом 2012 року внаслідок зміни бюджетних призначень за КПКВК 1101110 тричі, затверджувалися Міненерговугіллям і Мінфіном із затримкою на 135, 14 і 2 дні відповідно³⁶, що є порушенням бюджетного законодавства (п. 17 ч. 1 ст. 116 Бюджетного кодексу України).

У 2013 році паспорт бюджетної програми за КПКВК 1101110 був затверджений 22.02.2012 із затримкою на 8 днів³⁷ від встановленого терміну. Зміни від 14.08.2013 до паспорта бюджетної програми, обумовлені внесенням змін до Державного бюджету України на 2013 рік³⁸, затверджені Міненерговугіллям і Мінфіном із запізненням на 3 дні від встановленого терміну, що є порушенням бюджетного законодавства.

У 2014 році бюджетні призначення за КПКВК 1101110 протягом року змінювались 4 рази, проте зміни до паспорта бюджетної програми Міненерговугіллям і Мінфіном були внесені лише двічі. При цьому зміни до паспорта від 23.05.2014³⁹ затверджені із запізненням на 36 днів, а зміни бюджетних призначень у зв'язку із змінами до Державного бюджету України на 2014 рік від 31.07.2014 і від 14.08.2014 до паспорта взагалі не вносились, що є порушенням бюджетного законодавства (п. 17 ч. 1 ст. 116 Бюджетного кодексу України).

Таким чином, неналежне виконання Міненерговугіллям функцій головного розпорядника коштів в частині своєчасного затвердження паспорта бюджетної програми за КПКВК 1101110 унеможливило здійснення якісного контролю за використанням бюджетних коштів і аналізу виконання бюджетної програми.

У порушення п. 4. р. II Правил напями використання бюджетних коштів визначені не відповідно до Порядку № 153, згідно з яким бюджетні кошти використовуються для фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств шляхом часткового покриття витрат, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції. Напями використання бюджетних коштів, що визначались у 2012-2014 роках, передбачають використання бюджетних коштів на часткове покриття витрат із собівартості не лише товарної, а й іншої вугільної продукції.

У порушення Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетної програми⁴⁰ **результативні показники**, визначені в паспорті бюджетної програми, не розкривають мету, завдання та напями використання бюджетних коштів і не характеризують динаміку досягнення мети, виконання завдань бюджетної програми. Наприклад, такий показник затрат, як собівартість 1 т товарної вугільної продукції, щороку збільшується, що не свідчить про фінансове оздоровлення вугледобувних підприємств.

³⁶ Накази Міненерговугілля та Мінфіну від 15.09.2012 № 682/966; від 02.11.2012 № 859/1141; від 20.12.2012 № 1046/1388.

³⁷ Накази Міненерговугілля та Мінфіну від 22.02.2013 № 74/308.

³⁸ Закон України від 04.07.2013 № 395 (набрав чинності 27.07.2013).

³⁹ Закон України від 27.03.2014 № 1165 набрав чинності 03.04.2014.

⁴⁰ Наказ Мінфіну від 10.12.2010 № 1536.

Показник ефективності, визначений як обсяг державної підтримки для часткового покриття витрат із собівартості 1 т готової товарної продукції, також збільшується. Отже, підприємства потребують більшого обсягу фінансової допомоги, що свідчить про їх незадовільний фінансовий стан і відсутність позитивної динаміки його покращення.

Показник якості за КПКВК 1101110, який щороку визначається як прогнозований рівень покриття витрат із зарплати та вартості електроенергії за рахунок коштів державного бюджету, не характеризує досягнутих результатів і не відображає послаблення негативних чи посилення позитивних тенденцій у галузі. Цей показник міг бути визначений як підвищення рівня рентабельності готової товарної вугільної продукції, зменшення обсягів збитків від реалізації готової товарної вугільної продукції, зменшення відсотка непокритих збитків чи збільшення кількості прибуткових підприємств.

Міненерговугілля порушило вимоги до складання звіту про виконання паспорта бюджетної програми, визначені у р. III Правил.

У звіті про виконання паспорта бюджетної програми за 2012 рік відсутній аналіз стану виконання результативних показників. У звіті за 2013 рік – пояснення щодо зменшення видобутку рядового вугілля та виробництва товарної вугільної продукції, зменшення ціни товарної вугільної продукції. Невиконання результативних показників за 2014 рік пояснено проведенням АТО у Луганській та Донецькій областях.

Таким чином, **процес планування видатків державного бюджету, передбачених на часткове покриття витрат із собівартості продукції, був незадовільним і неналежним чином обґрунтованим.**

Дані Міненерговугілля щодо необхідних обсягів державної підтримки не відповідали фактичному рівню собівартості готової товарної вугільної продукції вугледобувних підприємств і **були значно завищеними.** За відсутності належного контролю з боку Мінфіну це призводило до **додаткового навантаження на держбюджет.** Крім того, Міненерговугілля у 2012-2014 роках у частині оформлення документів, які використовуються в бюджетному процесі, **не забезпечило належного і якісного виконання функцій головного розпорядника бюджетних коштів.**

4. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖБЮДЖЕТУ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НА ЧАСТКОВЕ ПОКРИТТЯ ВИТРАТ ІЗ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ТОВАРНОЇ ВУГІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Аудитом охоплено використання коштів п'ятьма вугледобувними підприємствами, розташованими у Донецькій (ДП «Красноармійськвугілля», ДП «Селидіввугілля», ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1»), Львівській (ДП «Львіввугілля») та Волинській областях (ДП «Волиньвугілля»). Ці підприємства за період, що перевірявся, використали **7769,0 млн. грн., або майже чверть обсягу (24,1 відс.) бюджетних коштів за КПКВК 1101110.**

4.1. Державне підприємство «Красноармійськвугілля»

ДП «Красноармійськвугілля» створене у 2003 році⁴¹ шляхом реорганізації ВО «Красноармійськвугілля» та його державних підприємств. У складі підприємства працюють 4 шахти («Центральна», «Димитрова», «Родинська», «Стаханова»), що видобувають енергетичне вугілля, основними споживачами якого є теплові електростанції. Виробничі потужності підприємства передбачають щорічний видобуток 2750,0 тис. т вугілля, а промислові запаси шахт – роботу до 2128 року.

Результати аудиту засвідчили, що **керівництвом підприємства** (Єрємін А.Т., Сальніков Ю.В.) **не забезпечено стабільного його розвитку.** **Видобуток вугілля щороку зменшується**, зокрема за останні три роки майже на третину (з 925,9 тис. т у 2012 році до 648,5 тис. т у 2014 році). **Зменшується і чисельність працівників підприємства.** Так, якщо на початок 2012 року на підприємстві працювало 7173 чол., то у 2014 році їх чисельність зменшилася до 6463 чоловік.

При цьому **собівартість 1 т товарного вугілля постійно збільшувалась** (з 1678,1 грн. у 2012 році до 2476,7 грн. у 2013 році та до 2113,0 грн. у 2014 році). За таких умов за результатами господарської діяльності ДП «Красноармійськвугілля» отримувало збитки: 2012 рік – 53,6 млн. грн., 2013 рік – 25,8 млн. грн., 2014 рік – 108,8 млн. гривень.

Слід зазначити, що під час проведення Рахунковою палатою на підприємстві контрольного заходу в рамках порушеного кримінального провадження щодо незаконного використання коштів, отриманих від господарської діяльності, на ДП «Красноармійськвугілля» правоохоронними органами було проведено обшук, вилучені бухгалтерські документи, а керівника підприємства взято під варту.

ДП «Красноармійськвугілля» у 2012-2014 роках як одержувач бюджетних коштів **отримало 1634,6 млн. грн.** (2012 рік – 486,0 млн. грн., 2013 рік – 625,3 млн. грн., 2014 рік – 523,3 млн. грн.), які було використано на заробітну плату і нарахування на неї (1401,4 млн. грн.) та на оплату спожитої електроенергії (233,2 млн. гривень).

Потреба в коштах державного бюджету кожного року визначалась ДП «Красноармійськвугілля», виходячи з очікуваного обсягу виробництва товарної вугільної продукції, очікуваного збитку її реалізації з урахуванням суми амортизаційних нарахувань на обладнання, що було придбане бюджетним коштом. Водночас визначений на початку кожного року **обсяг державної підтримки** протягом року неодноразово **коригувався у бік збільшення**, при цьому річні **планові показники щодо виробництва вугілля** залишалися незмінними і **не були досягнуті.** Так, у 2012 році обсяг бюджетного фінансування ДП «Красноармійськвугілля» за КПКВК 1101110 протягом року було збільшено на 18,2 відс. (з 411,1 млн. грн. до 486,0 млн. грн.), а план

⁴¹ Наказ Міністерства палива і енергетики України від 04.02.2003 № 48.

з виробництва товарної вугільної продукції виконано лише на 65,8 відсотка. У 2013 році підприємство отримало майже удвічі більше бюджетних коштів (625,3 млн. грн.), ніж передбачалося на початок року, проте план з виробництва товарної вугільної продукції у 2013 році виконало лише наполовину.

Отже, **обсяг державної підтримки, яку ДП «Красноармійськвугілля» кожного року отримувало з держбюджету за КПКВК 1101110, не залежав від обсягів виробництва підприємством товарної вугільної продукції.**

Нормами Порядку № 153 визначені обсяги спрямування бюджетних коштів на часткове покриття витрат з оплати праці, внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати, та на оплату спожитої електроенергії, що входять до собівартості готової товарної вугільної продукції (не більше 100 відсотків). Встановлено, що у 2012-2014 роках **Міненерговугілля спрямувало, а ДП «Красноармійськвугілля» використало бюджетні кошти в обсягах, які перевищували встановлений нормами Порядку № 153 розмір державної підтримки.**

У 2012-2013 роках у складі собівартості готової товарної вугільної продукції витрати з оплати праці з нарахуваннями становили 450,1 млн. грн. і 465,8 млн. грн. відповідно. Коштом держбюджету такі витрати відшкодовані в сумі 466,8 млн. грн. і 481,8 млн. грн. відповідно, що на 32,7 млн. грн. більше фактично понесених витрат. У 2014 році бюджетним коштом відшкодовано витрат на соціальні внески на 0,2 млн. грн. більше, ніж їх фактичний обсяг у собівартості товарного вугілля.

Таким чином, у 2012-2014 роках ДП «Красноармійськвугілля» через відсутність належного планування і контролю з боку Міненерговугілля незаконно використало 32,9 млн. грн. бюджетних коштів.

Шахті ім. А.Г. Стаханова, виробнича потужність якої у 2,2 раза перевищує потужності інших трьох шахт підприємства, у 2012-2014 роках було спрямовано 993,2 млн. грн. за КПКВК 1101110 (60,7 відс. від загального обсягу коштів держпідтримки для ДП «Красноармійськвугілля»).

Водночас підприємством через відсутність контролю з боку Міненерговугілля не дотримано вимог Порядку № 153, якими визначено, що обсяг бюджетних коштів не може перевищувати стовідсоткового покриття збитків вугледобувного підприємства. Встановлено, що використані шахтою ім. А.Г. Стаханова кошти державної підтримки на 162,0 млн. грн. перевищують суму отриманих нею у 2012-2014 роках збитків (з урахуванням амортизації придбаного бюджетним коштом обладнання) від реалізації товарної вугільної продукції, тобто використані з порушенням норм чинного законодавства.

Встановлено, що у 2013 і 2014 роках у порушення пунктів 2.1 і 2.14 глави 2 Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, відповідно до яких одержувачі бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання в межах бюджетних асигнувань,

установлених планами використання бюджетних коштів, враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік органами казначейства⁴², ДП «Красноармійськвугілля» в поточному році здійснювало виплати із заробітної плати з нарахуваннями за попередній рік, які не обліковувались у Казначействі як бюджетні зобов'язання: у січні 2013 року – за грудень 2012 року в сумі 42,1 млн. грн., у січні 2014 року – за грудень 2013 року в сумі 40,8 млн. гривень. Отже, кошти в сумі 82,9 млн. грн. використані з порушенням норм чинного законодавства.

Нестабільний фінансовий стан ДП «Красноармійськвугілля» значною мірою зумовлений неефективною системою збуту готової продукції на підприємстві. За відсутності належного контролю з боку Міненерговугілля та його бездіяльності підприємство реалізовувало вугілля комерційним підприємствам за цінами, які були нижче, ніж ціна, за якою ця продукція відпускалася державному підприємству «Вугілля України», що призводило до втрат надходжень підприємства і, відповідно – до збільшення його збитків і погіршення фінансово-економічного стану.

У 2012 році підприємство реалізовувало вугільну продукцію ДП «Вугілля України» за середньою ціною 668,2 грн., у 2013 році – 618,8 грн., а у 2014 році – 770,0 гривні. Водночас у 2012 році комерційним підприємствам було продано 77,8 тис. т вугілля за середньою ціною 652,4 грн., у 2013 році – 98,9 тис. т за 567,7 грн., у 2014 році – 23,7 тис. т за ціною 563,2 гривні. Тобто ДП «Красноармійськвугілля» від реалізації вугілля за цінами, нижчими за визначені для ДП «Вугілля України», у 2012-2014 роках втратило, за розрахунками, понад 11,2 млн. гривень.

Довідково. У 2012 році основними покупцями вугільної продукції підприємства, які придбавали її за цінами, нижчими за ринкові, зокрема, були ТОВ «Юнітрейд», ПП Калінін, ТОВ «Промтрансінвест», ФОП Давидов Н.Н., ТОВ «Майнінг Груп», ТОВ «Донметізпром», ТОВ «Донвуглепостачання», ТОВ «Київ-Пром-Інвест», ТОВ «САВІ», ПП «Ремзбутдеталь», ТОВ «Імперія Нафтопродукт», ТОВ «Димітріввантажтранс», ТОВ «Донбасводбуд», Концерн «Тріон». У 2013 році, крім зазначених підприємств, – ДП «Укрвуглеякість», МПП «Донбас-95», ПАТ «Агроспектр», ПАТ «Універсал», ПП «Добтехнал», ТОВ «Донвуглетрейдинг», ТОВ «Кант», ТОВ «Красн. маш. завод», ТОВ «Мегаполіс», ТОВ «Механік», ТОВ «Спецтехмаш-С», ТОВ «Укренергопром», ТОВ ТК «Укрекобуд», ФОП Коломоєць, ФОП Цимах, у 2014 році – також і ТОВ «Вугіллятранссервіс».

ДП «Красноармійськвугілля» через відсутність належного контролю з боку Міненерговугілля не забезпечило економічного і ефективного використання бюджетних коштів, передбачених на оплату електроенергії. Платежі енергопостачальній компанії за спожиту в окремих місяцях електроенергію ДП «Красноармійськвугілля» здійснювалися із запізненням у кілька днів від терміну, визначеного відповідним договором. Як наслідок, до підприємства були застосовані більш високі тарифи (тариф 2 класу), ніж при своєчасній оплаті електроенергії (тариф 1 класу).

⁴² Наказ Мінфіну від 02.03.2012 № 309.

У 2012-2014 роках ДП «Красноармійськвугілля» за більш високим тарифом сплатило на **72,6 млн. грн. бюджетних коштів більше** (2012 рік – 19,0 млн. грн., 2013 рік – 21,0 млн. грн., 2014 рік – 32,6 млн. грн.), **ніж мало сплатити за умови своєчасної оплати електроенергії**. Контрольною групою встановлено, що у період, який перевірявся, збільшення вартості в середньому становило 26,4 відсотка.

Отже, **72,6 млн. грн. бюджетних коштів були використані неекономно та неефективно**, а безвідповідальна позиція Міненерговугілля призвела до додаткового фінансового навантаження на державний бюджет, оскільки таких витрат можна було уникнути.

ДП «Красноармійськвугілля» через відсутність окремих засобів обліку електроенергії, спожитої орендарем ПАТ «Укрвуглебуд»⁴³, визначало її вартість розрахунково. При цьому не враховувалися тарифи в розрізі трьох зон (напівпікова, нічна, пікова) і відповідні коефіцієнти для кожної з них, як це передбачено Порядком встановлення роздрібних тарифів на електроенергію для вугледобувних підприємств⁴⁴.

Наслідком застосування ДП «Красноармійськвугілля» до орендаря ПАТ «Укрвуглебуд» **середніх (розрахункових) тарифів стала несплата ним у 2012-2014 роках вартості спожитої активної електроенергії на суму 505,0 тис. гривень**. Вартість цієї електричної енергії сплачено ДП «Красноармійськвугілля» за рахунок як власних, так і бюджетних коштів (247,7 тис. грн. у 2013 році). На вимогу контрольної групи ДП «Красноармійськвугілля» звернулося до ПАТ «Укрвуглебуд» щодо відшкодування втрат підприємства на суму 505,0 тис. грн. та повідомило про застосування до головного енергетика підприємства дисциплінарного стягнення (догани) за неналежне виконання своїх службових обов'язків.

4.2. Державне підприємство «Селидіввугілля»

ДП «Селидіввугілля» створене у 2005 році⁴⁵. У складі підприємства працюють чотири шахти («Шахта 1-3 «Новгородівська», «Росія», «Україна», «Курахівська»), які видобувають енергетичне вугілля. Виробничі потужності підприємства передбачають щорічний видобуток 2250,0 тис. т вугілля, а промислові запаси шахт – їх роботу до 2131 року.

Результати аудиту засвідчили, що **керівництвом ДП «Селидіввугілля» (Никитюк М.Г.) не забезпечено стабільного розвитку підприємства. Видобуток вугілля щороку зменшується, зокрема за останні три роки в 1,4 раза** (з 1850,8 тис. т у 2012 році до 1283,9 тис. т у 2014 році). При цьому **чисельність працівників підприємства збільшується**. Так, якщо на початок 2012 року на підприємстві працювало 9269 чол., то у 2014 році їх чисельність

⁴³ ПАТ «Укрвуглебуд» відпрацьовує запаси коксівного кам'яного вугілля в технічних межах дільниці на полі шахти ім. А.Г. Стаханова.

⁴⁴ Постанова НКРЕ від 26.06.2007 № 866.

⁴⁵ Наказ Міністерства палива і енергетики України від 26.05.2005 № 237.

збільшилась до 9647 чоловік.

Собівартість 1 т товарного вугілля за 2012-2014 роки зросла майже вдвічі – з 969,5 грн. у 2012 році до 1863,6 грн. у 2014 році. За таких умов за результатами господарської діяльності у 2012-2014 роках підприємство отримувало значні збитки: 2012 рік – 669,5 млн. грн., 2013 рік – 825,6 млн. грн., 2014 рік – 925,5 млн. гривень.

ДП «Селидіввугілля» у 2012-2014 роках як одержувач бюджетних коштів отримало 1865,2 млн. грн. (2012 рік – 520,2 млн. грн., 2013 рік – 708,2 млн. грн., 2014 рік – 636,8 млн. грн.), які було використано на заробітну плату і нарахування на неї (1627,7 млн. грн.) та на оплату спожитої електроенергії (22,3 млн. гривень).

Потреба в коштах державного бюджету кожного року визначалась ДП «Селидіввугілля», виходячи з обсягу виробництва товарної вугільної продукції, очікуваного збитку її реалізації з урахуванням суми амортизаційних нарахувань на обладнання, що було придбане бюджетним коштом. Водночас визначений на початку кожного року обсяг державної підтримки протягом року неодноразово коригувався в бік збільшення, при цьому річні планові показники щодо виробництва вугілля залишалися незмінними. Наприклад, у 2014 році обсяг бюджетного фінансування ДП «Селидіввугілля» за КПКВК 1101110 протягом року було збільшено майже у 5,3 раза (з 120,7 млн. грн. до 636,8 млн. грн.), проте план з виробництва товарної вугільної продукції не змінювався і був виконаний лише на 70,0 відсотків. Тобто обсяг державної підтримки, яку ДП «Селидіввугілля» отримувало з державного бюджету, не залежав від обсягу виробництва підприємством товарної вугільної продукції.

Нестабільний фінансовий стан ДП «Селидіввугілля» значною мірою зумовлений неефективною системою збуту готової продукції на підприємстві. Через відсутність належного контролю з боку Міненерговугілля та його бездіяльність підприємство реалізовувало вугілля комерційним підприємствам за цінами, які були значно нижче, ніж ціна, за якою ця продукція відпускалася державному підприємству «Вугілля України», що призводило до втрат надходжень підприємства і, відповідно – до збільшення його збитків і погіршення фінансово-економічного стану.

Зокрема, у 2012 році підприємство реалізовувало вугільну продукцію ДП «Вугілля України» за середньою ціною 777,0 грн., у 2013 році – 613,7 грн., а у 2014 році – 878,8 гривні. Водночас у 2012 році комерційним підприємствам було продано 812,5 тис. т вугілля за середньою ціною 413,1 грн., у 2013 році – 1370,6 тис. т за 493,3 грн., у 2014 році – 206,1 тис. т за 438,3 гривні. Отже, ДП «Селидіввугілля» від реалізації вугілля за цінами, нижчими за визначені для ДП «Вугілля України», у 2012-2014 роках втратило, за розрахунками, 551,4 млн. гривень.

Довідково. У 2012 році основними покупцями вугільної продукції підприємства за цінами, нижчими за ринкові, зокрема, були ТОВ «Діамант плюс», ТОВ «Майнінг Груп», ТОВ «Промтрастінвест», ТОВ «Компанія Променерго», ТОВ «Паливно-енергетичний капітал»,

ПП «Донресурс плюс», ТОВ «Вугіллясервіс»; у 2013 році, крім зазначених вище підприємств – ТОВ «Донвуглетрейдінг», а у 2014 році – ТОВ «Таротрейдінг», ТОВ «Міжнародна промислова компанія», ПП «Стандарт груп», ТОВ «Люкс Борте», ПП «Балінов», ФОП Лободіна Л.Ф., ТОВ «Степові екологічні мережі», ТОВ «Аванс центр», ФОП Оленчук.

Встановлено, що ДП «Селидіввугілля» відвантажувало вугільну продукцію комерційним структурам і ДП «Вугілля України» без 100-відсоткової попередньої оплати за неї, що є порушенням вимог договорів на постачання вугільної продукції. У результаті погіршувався платіжний баланс підприємства та утворювалася дебіторська заборгованість з реалізації вугільної продукції ДП «Вугілля України» і комерційним підприємствам станом на 01.01.2015 у сумі 26,3 млн. грн. та 0,3 млн. грн. відповідно.

На погіршення фінансового стану підприємства також впливала наявність на вугільних складах залишків вугільної продукції, які своєчасно не реалізовувались, втрачали свої властивості і, відповідно вартість. Так, на вугільних складах ДП «Селидіввугілля» у 2012 році залишалось 43,1 тис. т вугільної продукції, у 2013 році – 60,7 тис. т, у 2014 році – 36,5 тис. тонн. Одна з причин такого накопичення – не виконані ДП «Донецька залізнична дорога» в повному обсязі договірні зобов'язання в частині подачі на аварійні склади підприємства порожніх напіввагонів.

Встановлено, що внаслідок недотримання ДП «Селидіввугілля» рекомендації Міненерговугілля щодо типового штатного розкладу⁴⁶ структура підприємства і штатна чисельність його працівників не забезпечували економне та ефективне використання бюджетних коштів. Так, протягом досліджуваного періоду до штатних розкладів у межах граничної чисельності включалися додаткові посади та структурні підрозділи, не передбачені методичними рекомендаціями (заступник головного бухгалтера, провідний економіст, автотранспортна дільниця та здоровпункт).

Видатки на виплату заробітної плати цих працівників також відносилися на собівартість готової вугільної продукції. У результаті собівартість протягом досліджуваного періоду була завищена на 6,0 млн. грн. (2012 рік – на 1,2 млн. грн., у 2013 році – на 2,3 млн. грн., у 2014 році – на 2,5 млн. гривень). У свою чергу, це призвело до завищення фактичної потреби ДП «Селидіввугілля» в державній підтримці та спричинило додаткове фінансове навантаження на державний бюджет – 6,0 млн. гривень.

4.3. Державне підприємство «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1»

ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» створене у 2006 році⁴⁷. У складі підприємства діє одна шахта, яка добуває енергетичне вугілля, основними споживачами якого є комерційні підприємства та ДП «Вугілля

⁴⁶ Лист Міненерговугілля від 14.12.2007 № 2166/03/04-01.

⁴⁷ Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 27.01.2006 № 57.

України». Виробничі потужності підприємства передбачають щорічний видобуток 900,0 тис. т вугілля.

Результати аудиту засвідчили, що керівництвом підприємства (Коломиєць В.О.) не забезпечено стабільного розвитку підприємства. Видобуток вугілля щороку зменшується (з 1014,5 тис. т у 2012 році до 890,0 тис. т у 2014 році). Зменшується і чисельність працівників підприємства. Так, якщо на початок 2012 року на підприємстві працювало 3323 чол., то у 2014 році чисельність працюючих зменшилася до 3214 чоловік.

При цьому собівартість 1 т товарного вугілля збільшувалась (з 775,2 грн. у 2012 році до 1185,1 грн. у 2014 році, у 2013 році відбулося незначне зменшення собівартості товарної вугільної продукції до 732,3 гривні). За таких умов за результатами господарської діяльності підприємство отримувало значні збитки: 2012 рік – 217,5 млн. грн., 2013 рік – 344,7 млн. грн., 2014 рік – 316,0 млн. гривень.

ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» у 2012-2014 роках як одержувач бюджетних коштів отримало 763,6 млн. грн. (2012 рік – 188,2 млн. грн., 2013 рік – 285,0 млн. грн., 2014 рік – 290,4 млн. грн.), які було використано на заробітну плату і нарахування на неї (759,7 млн. грн.) та на оплату спожитої електроенергії (3,9 млн. гривень).

Потреба в коштах державного бюджету кожного року визначалася ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1», виходячи з обсягу виробництва товарної вугільної продукції, очікуваного збитку її реалізації з урахуванням суми амортизаційних нарахувань на обладнання, що було придбане бюджетним коштом. Проте у 2012-2013 роках визначений на початку кожного року **обсяг державної підтримки** протягом року неодноразово **коригувався у бік збільшення**, при цьому річні **планові показники щодо виробництва вугілля залишалися незмінними**.

Наприклад, у 2013 році підприємство отримало удвічі більше бюджетних коштів (285,0 млн. грн.), ніж передбачалося на початок року, а план з виробництва товарної вугільної продукції не змінювався і був виконаний лише на 107,3 відсотка. Тобто **обсяг державної підтримки, яку підприємство отримувало з державного бюджету, не залежав від обсягу виробництва підприємством товарної вугільної продукції**.

Нестабільний фінансовий стан підприємства значною мірою зумовлений неефективною системою збуту готової продукції на підприємстві. Через відсутність належного контролю з боку Міненерговугілля та його бездіяльність підприємство реалізовувало вугілля комерційним підприємства за цінами, що були значно нижче, ніж ціна, за якою ця продукція відпускала державному підприємству «Вугілля України», що призводило до втрат надходжень підприємства і, відповідно – до збільшення його збитків та погіршення фінансово-економічного стану.

У 2012 році підприємство реалізовувало вугільну продукцію ДП «Вугілля України» за середньою ціною 638,3 грн., а у 2014 році – 676,1 гривні.

Водночас у 2012 році комерційним підприємствам було продано 476,1 тис. т вугілля за середньою ціною 362,5 грн., у 2013 році – 826,7 тис. т за 312,8 грн., у 2014 році – 131,3 тис. т за середньою ціною 304,3 гривні. Отже, ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» у 2012-2014 роках втратило від реалізації вугілля за цінами, нижчими за визначені для ДП «Вугілля України», за розрахунками, 464,8 млн. гривень.

Довідково. У 2012 році основними покупцями вугільної продукції підприємства, які придбавали її за цінами, нижчими за ринкові, зокрема, були ТОВ «Майнінг Груп» та ТОВ «Промтранінвест»; у 2013 році – ТОВ «Промтранінвест» та ТОВ «Донвуглетрейдінг»; у 2014 році, крім зазначених, – також Вугледарська ТЕС, Селидівська ЦЗФ, Черкаська ТЕЦ, ТОВ «Теплохолдінг», Запорізький завод феросплавів, ТзОВ ТД «Світ СР», Буриштинська ТЕС, Калушська ТЕЦ, Моспінське ВВП, ТОВ «ІСТЕК», ПАТ «Алчевський меткомбінат», ПАТ «Юг-Цемент», ТОВ «Донецьккос», ТОВ «Метінвест».

ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» через відсутність належного контролю з боку Міненерговугілля не забезпечило економного використання бюджетних коштів, передбачених на оплату електроенергії. Платежі енергопостачальній компанії за спожиту в окремих місяцях електроенергію підприємством здійснювалися із запізненням у кілька днів від терміну, визначеного відповідним договором. Як наслідок, до підприємства застосовувалися більш високі тарифи (тариф 2 класу), ніж при своєчасній оплаті електроенергії (тариф 1 класу).

У серпні-листопаді 2014 року ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» за більш високими тарифами сплатило на 5,0 млн. грн. бюджетних коштів більше, ніж мало сплатити за умови своєчасної оплати електроенергії. Таким чином, ці бюджетні кошти були використані неекономно і неефективно.

Внаслідок недотримання ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» рекомендації Міненерговугілля щодо типового штатного розкладу⁴⁸ структура підприємства та штатна чисельність його працівників не забезпечували економне та ефективне використання бюджетних коштів. Так, протягом досліджуваного періоду до штатних розкладів у межах граничної чисельності включалися додаткові посади та структурні підрозділи, не передбачені методичними рекомендаціями (провідний інженер зі спеціальної роботи, начальник фінвідділу, начальник кошторисно-договірного відділу, здоровпункт, автотранспортна дільниця).

Видатки на виплату заробітної плати цих працівників також відносилися на собівартість готової вугільної продукції. У результаті собівартість готової вугільної продукції протягом досліджуваного періоду була завищена на 8,9 млн. грн. (2012 рік – на 1,8 млн. грн., 2013 рік – на 3,6 млн. грн., 2014 рік – на 3,5 млн. гривень). У свою чергу, це призвело до завищення фактичної потреби ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1»

⁴⁸ Лист Міненерговугілля від 14.12.2007 № 2166/03/04-01.

у державній підтримці та спричинило додаткове фінансове навантаження на державний бюджет – 8,9 млн. гривень.

4.4. Державне підприємство «Волиньвугілля»

ДП «Волиньвугілля» створене наприкінці 2002 року⁴⁹ шляхом реорганізації ВО «Волиньвугілля» і приєднання Нововолинських шахт № 1, № 5, № 9, «Бужанська» та обслуговуючих його підприємств. Шахта № 5 у 2014 році вичерпала запаси вугілля і на сьогодні перебуває в стані закриття.

Наприкінці 2014 року середньоспискова чисельність працівників ДП «Волиньвугілля» становила 3209 чол., з яких 2927 чол. – промисловий персонал. Діючі три шахти підприємства видобувають енергетичне вугілля, а їх виробнича потужність становить 420 тис. т вугілля на рік. **Видобуток вугілля щороку зменшується** (з 392,6 тис. т у 2012 році до 291,3 тис. т у 2014 році).

У 2012-2014 роках на підприємстві змінилось п'ять керівників (Онопрієнко О.В., Заболотний А.Г., Солонинка П.І., Клюка М.І., Гарбузюк М.Л.), що не сприяло стабільній роботі. ДП «Волиньвугілля» є збитковим підприємством. За результатами господарювання у 2012 році отримано збиток у сумі 89,5 млн. грн., за 2013 рік – 69,9 млн. грн., за 2014 рік – 118,8 млн. гривень.

Слід зазначити, що **планові показники виробництва вугілля щороку зменшуються і здебільшого не виконуються. План з виробництва товарної вугільної продукції був виконаний лише у 2013 році: при плані 188,0 тис. т було отримано 209,9 тис. т товарного вугілля. У 2012 році ДП «Волиньвугілля» вироблено 181,2 тис. т товарного вугілля, а 2014 року – 124,7 тис. т, тобто плани виконано на 46,6 відс. і 63,9 відс. відповідно.**

ДП «Волиньвугілля» у 2012-2014 роках як одержувач бюджетних коштів отримало 915,2 млн. грн. (2012 рік – 301,9 млн. грн., 2013 рік – 328,6 млн. грн., 2014 рік – 284,7 млн. грн.), які використано на зарплату і нарахування на неї (850,5 млн. грн.) і на оплату спожитої електроенергії (64,7 млн. гривень).

Нормами Порядку № 153 визначені обсяги спрямування бюджетних коштів на часткове покриття витрат з оплати праці, внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати, та на оплату спожитої електроенергії, що входять до собівартості готової товарної вугільної продукції (не більше 100 відсотків). Встановлено, що у 2012-2014 роках **Міненерговугілля спрямувало, а ДП «Волиньвугілля» використало бюджетні кошти в обсягах, які перевищували розмір державної підтримки, визначений нормами Порядку № 153.**

Зокрема, у 2012 році у складі собівартості готової товарної вугільної продукції відрахування на соціальні заходи становили 71,9 млн. гривень.

⁴⁹ Наказ Міністерства палива та енергетики України від 12.12.2002 № 722.

Коштом державного бюджету такі витрати відшкодовані в сумі 91,4 млн. грн., що на 19,5 млн. грн. більше фактично понесених витрат.

На відшкодування витрат з оплати праці, соціальних внесків та на оплату спожитої електроенергії у 2013 році використано на 24,5 млн. грн. більше фактично понесених за згаданими статтями витрат.

У 2014 році на оплату праці з нарахуваннями використано 267,5 млн. грн. бюджетних коштів, що на 18,0 млн. грн. більше фактично понесених витрат з виробництва готової товарної продукції.

Таким чином, у 2012-2014 роках ДП «Волиньвугілля» через відсутність належного планування і контролю Міненерговугілля незаконно використано 62,0 млн. грн. бюджетних коштів.

Встановлено, що у 2013 і 2014 роках у порушення пунктів 2.1 і 2.14 глави 2 Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, відповідно до яких одержувачі бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання в межах бюджетних асигнувань, установлених планами використання бюджетних коштів, враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік органами казначейства⁵⁰, ДП «Волиньвугілля» в поточному році здійснювалися виплати із заробітної плати з нарахуваннями за попередній рік, які не обліковувались у Казначействі як бюджетні зобов'язання: у лютому 2013 року – за грудень 2012 року в сумі 23,8 млн. грн., у січні 2014 року – за грудень 2013 року в сумі 26,1 млн. гривень. Отже, 49,9 млн. грн. використані з порушенням чинного законодавства.

Нестабільний фінансовий стан ДП «Волиньвугілля» значною мірою зумовлений неефективною системою збуту готової продукції на підприємстві. Через відсутність належного контролю з боку Міненерговугілля та його бездіяльність підприємство реалізовувало вугілля комерційним підприємства за цінами, що були значно нижче, ніж ціна, за якою ця продукція відпускалася державному підприємству «Вугілля України», що призводило до втрат надходжень підприємства і, відповідно – до збільшення його збитків і погіршення фінансово-економічного стану.

У 2012-2014 роках ДП «Волиньвугілля» реалізувало 510,2 тис. т вугільної продукції. Половина реалізованого вугілля (254,6 тис. т) на 171,8 млн. грн. через ДП «Вугілля України» було поставлено на Добротвірську, Ладижинську та Буштинську теплоелектростанції ПАТ «Західенерго» за середньою ціною 674,8 гривні. У цьому ж періоді 255,5 тис. т вугілля ДП «Волиньвугілля» реалізувало комерційним та іншим підприємствам за середньою ціною 378,7 грн. (96,7 млн. гривень). Тобто ДП «Волиньвугілля» від реалізації вугілля за цінами, нижчими за визначені для ДП «Вугілля України», у 2012-2014 роках втратило, за розрахунками, майже 75 млн. гривень.

⁵⁰ Наказ Мінфіну від 02.03.2012 № 309.

У 2012 році основними покупцями вугільної продукції був ряд підприємств, які придбавали її за низькими цінами (див. нижче).

Довідково. ВАТ НВ ЗЗБВ, ВАТ «Бродиагроспецмонтаж», ВП ВТУ ДП «Львіввугілля», ДЛГП «Голсільліс», Львівська ВК-48, ПП Бабич В.А., ПП Костенко І.М., ПП Черниш І.В., ПП Іванов О.В., ПП Бадзюнь Б.М., ПП Войтюк А.С., ПП Козаченко О.П., ПП «ІВК-Постач», ПП «Грінвуд-Трейд», ПП «Елітан-Т», ПП «Енергозахід», ПП «Леола-2», ПП ПРМУ-98, ПП «Салгір», ПП «Сам-моторс», ПП «Термостиль», ПП «Укрзапчастини», ПП «Фірма «Інфотех», ПрАТ «Вінницяоблпаливо», Сокальська ВК-47, ТзОВ «Вербена», ТзОВ «Водолій ЛТД», ТзОВ «ВТК «Вуглепромтехніка», ТзОВ «Діана Дністер», ТзОВ «Енергооснова», ТзОВ «Західенергоресурси», ТзОВ «Захід Тепло», ТзОВ «Підкова», ТзОВ «Престиж Авто», ТзОВ «Тетра Агро», ТзОВ «Укрзахід Стімекс», ТОВ «Бінайт», ТзОВ «Славресурс», Фірма «Коровай», ФОП Кацшин Р.С., ФОП Парфенюк О.О., ФОП Федорчук В.М., Іваничівський РВ УМВС, Іваничі РСТ, Агрофірма «Лайн», ВАТ «Ливарний завод», ВАТ «Бродиагроспецмонтаж», Володимир-Волинська Лікарня, ЛВ ВГРЗ, Локачі райлікарня, Нововолинський ринок, ПП Чарячий В.О., ПП Каланчук О.А., ПП Кондратьєв В.А., ПП Кузьма О.М., ПП Лисиця М.С., ПП Луцюк М.Ф., ПП Макара М.Л., ПП Савяк М.В., ПП Скиба С.М., ПП Токарчук В.С., ПП Чавус І.Я., ПП Швець В.В., ПП Вигінний М.О., ПП Гаврилюк М.Я., ПП Демянович І.І., ПП Лукавецька О.В., ПП Луканюк С.М., ПП Міщук В.В., ПП Малишко С.М., ПП Марчук М.А., ПП Родзенюк В.І., ПП Романська Т.А., ПП Свістун В.М., ПП Селедець О.В., ПП Скаба М.К., ПП Свірідонов М.І., ПП Стронський І.П., ПП Михайлюк Г.О., Полицька ВТК-70, ПП Івішко А.І., ПП «Нова Перспектива», ПП Барабан І.П., ПП Дубас М.О., ПП «Карбон», ПП «Луцьк Торг», ПП «Мегалюкс», ПП «Оланд Партнер», ПП «Паливенерго», ПП «Сам Моторс», Сокальська ВК 47, СПД Божко Є.Г., ТВП «Маяк», ТзОВ «АКМ-2», ТзОВ «Вуглеторфзбагачення», ТзОВ «Городоцький завод будматеріалів», ТзОВ «Західенергоресурси», ТзОВ «ЗахідТепло», ТзОВ «Західукрпостач», ТзОВ «Поділляагропромсервіс», ТзОВ «Поліграфічне п-во Папірус», ТОВ «Промліт», фізичні особи, ФОП Громада О.П., ФОП Каплінська А.Ф., ФОП Положивець С.С., Іваничі Райлікарня, ВАТ НВ ЗЗБВ, ВАТ Володимирець ПМК 173, НДСГ Колач Є.Й., ПП Вдовін А.М., ПП Гарячий О.О., ПП Каланчук О.А., ПП Макара М.В., ПП Богуш С.А., ПП Грищевич Т.Г., ПП Гричай В.В., ПП Гузіч В.Г., ПП Демянович І.І., ПП Дмитрук І.Я., ПП Луканюк С.М., ПП Сковрон М.В., ПП Худенець О.П., ПП Яремко Р.М., ПП «Полицька ВТК 76», ПП «Оланд Партнер», СВГ Свістун М.В., СГПП Случ, Сокальська ВК47, СПД Божко Є.Г., ТзОВ «Грінвуд Трейд», ТзОВ «Домобудівник», ТзОВ «Західенергоресурси», ТзОВ «Онікс», ТзОВ «П-во «Техно-Сервіс», ТзОВ «Фобас», ФОП Громада О.Л., ФОП Довгаюк В.І., ФОП Зюзя М.М., ФОП Крива А.П., ФОП Мандлиняк В.В., ФОП Положивець С.С., Іваничівська РДА, Здолбунівський цегельний з-д, ПП Олішкевич П.М., ПП Оласюк В.М., ПП Пугач В.О., ПП Корінчук, ПП Малишко С.М., ПП Невірковець А.М., ПП Савчук О.В., ПП Селещук О.М., ПАТ Ковельське ШБУ 63, ПП «Івк-Постач», ПП «Вол. Вол. Склоцентр», ПП «Еліс 2005», ПП «Оланд Партнер», ПП Потоцький А.Г., ПП Романівське, Самбірська ВТК, Старовижівська райлікарня, ТзОВ ІТК, ТзОВ «Автономні ресурси струму», ТзОВ «Вестпол», ТзОВ «Енергосистеми», ТзОВ «Захід-Тепло», ТзОВ «Л-Карпати», ТНО Любомль Шацьк з-нів, ТОВ «Промліт», Тудоровецька сільрада, ФОБ Берна О.М., ФОБ Довганюк В.І., ФОБ Положивець С.С., ПАТ «Львівська вугільна компанія».

У 2013 році цей перелік був збільшений. Крім вищезазначених підприємств, додався ряд інших.

Довідково. Дирекція Шахти № 10, ГК «Енергія», ПП «РМУ-27», ФОП Гуменний В.М., ФОП Кондратьєв В.А., ТзОВ «Енерго-Вік», ЛВК-48, ТзОВ «Престиж-Авто», ТзОВ «Агро-Сервіс», ФОП Мандзіняк В.В., ТзОВ «Віннітерсервіс», ПП «Діана-Дністер», ФОП Шкльода О.М., ФОП Омельченко В.В., ФОП Новачук В.В., ТОВ «Волинь-Холод», ТзОВ РКЗ «Слобода»,

ТОВ ТД «Світ СР», ПП «Мека», ДП НВ РМЗ, ПП «Метопал», ФОП Божко О.І., ФОП Малашко М.В., ТзОВ «Захід-Еко», Горохівське РССТ, ФОП Васильків Н.Б., Полицька ВК-76, ФОП Лисак О.О., ПП «Європаукор», ПП Сав'як М.В., ПП Раш А.Й., ПП Вігінний М.О., ТзОВ «Веребена», ПП «Браст», ПП Макара Л.В., ПП Положевець С.С., ФОП Целюх, Соснинська СР, ПП «Сам-Моторс», Тудорковицька с/р, ПП «Елпіс-2005», ТзОВ Механічно-ливарний з-д, ТзОВ «Альфа -12», ФОП Денисюк.

У 2014 році цей перелік знову збільшився. Крім вищезазначених підприємств, додався ряд інших.

Довідково. Іваничівський РВ УМВС, ТОВ ТД «Світ СР», ПП «Метопал», ПП «Надра-Ресурс», ТзОВ Мебель-Сервіс, ТОВ ТСЦ Беріл, ЧВ ВТУ, ФОП Дем'янович І.І., Іваничі РСТ, Іваничі РВ УМВС, Градівська СР, ПП Сав'як М.В., УПЦ КП Волинська Єпархія Волинський деканат, ФО Адамський О.А., П-во НВ Водоканал, Аптека Жовтневе, Ковель ТУР, ППАТ Ковельське ШБУ-63, ФО Карпюк М.В., ПП «Ремонтсервіс».

ДП «Волиньвугілля» внаслідок відсутності належного контролю з боку Міненерговугілля не забезпечило економного використання бюджетних коштів, передбачених на оплату електроенергії. Через несвоєчасні розрахунки ДП «Волиньвугілля» за спожиту електроенергію до підприємства неодноразово застосовувались тарифи як для споживача електроенергії 2 класу, що призвело до збільшення вартості спожитої активної електроенергії на загальну суму 7,0 млн. грн.: 2012 рік – 3,5 млн. грн., 2013 рік – 1,2 млн. грн., 2014 рік – 2,3 млн. гривень. Тобто ці бюджетні кошти (7,0 млн. грн.) були використані неекономно та неефективно. Безвідповідальна позиція Міненерговугілля призвела до додаткового фінансового навантаження на держбюджет, оскільки таких витрат можна було уникнути.

Фінансового оздоровлення ДП «Волиньвугілля» за рахунок бюджетних коштів не відбулося. Собівартість 1 т товарного вугілля (2012 рік – 2462,4 грн., 2013 рік – 2251,6 грн., 2014 рік – 3421,2 грн.) значно перевищує ціну його реалізації, кредиторська заборгованість за три роки збільшилась у 2,5 рази і на початок 2015 року становила 694,2 млн. гривень.

4.5. Державне підприємство «Львіввугілля»

ДП «Львіввугілля» створене у 2003 році⁵¹ шляхом реорганізації ВАТ ДХК «Львіввугілля» та його державних підприємств. У складі підприємства працюють 8 шахт, які видобувають енергетичне вугілля, основними споживачами якого є теплові електростанції. Виробничі потужності підприємства передбачають щорічний видобуток 2270,0 тис. т вугілля.

Аудитом встановлено, що у 2012-2014 роках на підприємстві змінилося чотири керівники (Клюка М.І., Солонинка П.І., Дяченко А.П. Шаварський Я.Т.), що не сприяло його стабільній роботі. Обсяг видобутку вугілля коливався і не був стабільним. Зокрема, у 2012 році видобуто 1,8 млн. т вугілля; у 2013 році – 1,9 млн. т; у 2014 році – 1,6 млн. т. **Зменшувалася чисельність працівників.** Так, якщо на початок 2012 року на підприємстві працювало 10859 чол., то у 2014 році – 10241 чоловік.

⁵¹ Наказ Мінпаливенерго від 24.12.2002 № 751.

При тому, що **собівартість 1 т товарного вугілля** у 2012-2014 роках **дещо зменшувалась** (з 2090,6 грн. у 2012 році до 1933,9 грн. у 2013 році та до 1612,3 грн. у 2014 році), **підприємство є стабільно збитковим**. Збитки становили у 2012 році – 149,3 млн. грн.; у 2013 році – 29,6 млн. грн.; у 2014 році – 237,1 млн. гривень.

ДП «Львіввугілля» як одержувач бюджетних коштів у 2012-2014 роках отримало 2590,4 млн. грн. (у 2012 році – 833,9 млн. грн.; у 2013 році – 978,3 млн. грн.; у 2014 році – 778,2 млн. гривень). Ці кошти використано на заробітну плату і нарахування на неї – 2370,0 млн. грн. (91,5 відс.) і на оплату спожитої електроенергії – 220,4 млн. грн. (8,5 відсотка).

Потреба в коштах державного бюджету щороку визначалась ДП «Львіввугілля», виходячи з обсягу виробництва товарної вугільної продукції, очікуваного збитку її реалізації з урахуванням суми амортизаційних нарахувань на обладнання, придбане бюджетним коштом. Однак початково визначений **обсяг державної підтримки** протягом бюджетного року неодноразово **коригувався у бік збільшення при одночасному зменшенні планових показників товарної вугільної продукції.**

Так, у 2012 році обсяг бюджетного фінансування ДП «Львіввугілля» за КПКВК 1101110 збільшено на 42,3 відс., а плановий показник виробництва товарної вугільної продукції зменшено на 15,5 відсотка. При цьому навіть скоригований план на 2012 рік було виконано тільки на 66,8 відсотка. Протягом 2013 року фінансування підприємства збільшено на 62,0 відс., а плановий показник товарної вугільної продукції зменшено на 19,6 відс., але навіть скоригований план на 2013 рік виконано на 97,6 відсотка. У 2014 році обсяг бюджетного фінансування підприємству протягом року збільшено майже в 5 разів, проте плановий показник товарної вугільної продукції зменшено на 13,7 відс. (на 106,70 тис. тонн).

Отже, **обсяг державної підтримки, яку ДП «Львіввугілля» кожного року отримувало з державного бюджету, не залежав від обсягу виробленої підприємством товарної вугільної продукції.**

Нестабільний фінансовий стан ДП «Львіввугілля» значною мірою зумовлений неефективною системою збуту готової продукції на підприємстві. Через відсутність належного контролю з боку Міненерговугілля та його бездіяльність, підприємство реалізовувало вугілля комерційним підприємствам за цінами, що були значно нижче, ніж ціна, за якою ця продукція відпускалася державному підприємству «Вугілля України», що призводило до втрат надходжень підприємства і, відповідно – до збільшення його збитків та погіршення фінансово-економічного стану.

У 2012-2014 роках ДП «Львіввугілля» реалізувало ДП «Вугілля України» 1767,4 тис. т вугілля, комерційним підприємствам – 339,8 тис. т. При цьому середня ціна продукції становила для ДП «Вугілля України» у 2012 році – 813,7 грн., у 2013 році – 742,2 грн., у 2014 році – 830,1 грн.; для комерційних підприємств у 2012 році – 352,3 грн., у 2013 році – 322,4 грн., у 2014 році –

395,9 гривні. Тобто ДП «Львіввугілля» від реалізації вугілля за цінами, нижчими за визначені для ДП «Вугілля України», у 2012-2014 роках втратило, за розрахунками, майже 148,2 млн. гривень.

У 2012 році основними покупцями вугільної продукції був ряд підприємств, які придбавали її за низькими цінами (див. нижче).

Довідково. ПП «Електрокабельпостач», ТОВ «Нововолинський ЗЗБВ», ТзОВ «Рекленець», ТзОВ Воля, ТОВ «Стиль-5», ТОВ «Трипілля», ПП «Віктор», ПП «Застава, ТзОВ «Аксон», ППФ Аваль, ФОП Райдуга І.С., ТОВ Вербена, ТзОВ «Уерзахід-стімекс», ТОВ Промснаб, МВК «Мрія», ПП «Ольга», ПП «Сузір'я», ПП «Салгір», ТзОВ «Ворс» ТзОВ «Мебель-Сервіс», ПВКП «Ремікс», ВАТ «Ізар», ТОВ «Квант-Агро» ЛТД, ТзОВ «Онікс», ПП Прок, ПП «Галтехсервіс», ПП «Галич-Трейд», ТзОВ «Престиж-Авто», ПП «Нова перспектива», ПП ТК «Альянс», ВАТ «Волочиський цегельник», ТОВ «Тетра-Агро», ПП Діана-Дністер, ПП Мрія-Дім, ПП «Термостіль», ТОВ Світ СР, ТОВ ТК «Ніка», ПРМУ-98, ПП «Дахпромсервіс», ТзОВ «Інгуз», ТзОВ «Ліас-Україна», ПП Енергозахід, ТзОВ Енергооснова, ПП Теплоальтернатива (Мегалюкс), ТзОВ Технологія-Інвест-К, ТзОВ «Захід-Тепло», ТзОВ «ДТЕК ТРЕЙДИНГ», ТзОВ «ВЗП», ТОВ «Рудліс-М», ТзОВ «Курортний центр «Юг-Тур», Торговий Дім «Світ СР», ПП «ІВК-Постач», ТзОВ «Захід-ЕКО», ТОВ «Укртопснаб», ТзОВ «ГПК «Енергоперспектива», ПП Оланд партнер, ТзОВ ВП «ЗВЗ», ТзОВ «Транс-Баланс», ТОВ Автострада України, ПП ТК СКДТ, ФОП Ковтун Б.Т., ФОП Прокопчук В.П., ПП Іскрун В.П., ФОП Степчук О.Л., ФОП Мартиненко О.С., ФОП Барабан І.П., ФОП Демянович І.І., ФОП Наджафов А.Х., СПД Голінчак Б.Б., ФОП Ковтун Б.Т., ФОП Прокопчук В.П., ФОП Чавус І.Я., ФОП Терех В.М., ПП Сухаревич В.М., ФОП Харук Н.В., ФОП Скаржесвський Л.Б., Волоско З.І., Капіцький С.І., ПП Капіцька Т.А., ФОП Гречин С.Я., ПП Скиба С.М., ПП Годованець Ж.В., ФОП Козут.

У 2013-2014 роках, крім вищезазначених підприємств, додався ряд інших.

Довідково. У 2013 році – ЗАТ «Промінь», ПП «Аврора Вест», ПП «Нова перспектива», ПП Іванців І.С., ПП Бабич В.А., ПП БВК Дбробут, ПП Оліяр, ПП Оланд-Партнер, ПП Прок, ПП РМУ-27, ТзОВ «Аік», ТзОВ «АКМ-2», ТзОВ «Аксон», ТзОВ «Захід-Тепло», ТзОВ «Латерс», ТзОВ «НПО ДОНГРІ», ТзОВ «Укрвуглепром», ТзОВ «Гірнична компанія Енергія», ТзОВ Західукрпостач, ТзОВ РКЗ Слобода, ТзОВ Ромас, ТзОВ «Технологія-Інвест-К, ТзОВ фірма Калина ІФ ЛТД, ТОВ «Укртопснаб», ТОВ «Автострада України», ТОВ Універсал І.Ф., ФОП Рабковський В.О., ФОП Філюк О.О., ФОП Харук Н.В., Хоросківський цукровий завод. У 2014 році, крім того, – ТзОВ «Будівельне управління «Карпатспец», ТзОВ «Агробізнес», ТзОВ «Євро-Енерго-Альянс», ТзОВ «ТВК Галвестбуд».

Підприємством через відсутність контролю з боку Міненерговугілля не дотримано вимог Порядку № 153, яким визначено, що обсяг бюджетних коштів не може перевищувати стовідсоткового покриття збитків вугледобувного підприємства. Встановлено, що у 2012-2014 роках Міненерговугілля спрямовувало, а ДП «Львіввугілля» використовувало бюджетні кошти в обсягах, які перевищували визначений нормами Порядку № 153 розмір державної підтримки.

Фактичні обсяги держпідтримки шахт були непропорційні як щодо обсягів видобутого ними вугілля, так і щодо їх збитків. Так, для шахти «Відродження» максимальний обсяг держпідтримки з урахуванням вимог Порядку № 153 не повинен був перевищити у 2012 році – 80,6 млн. грн.; у 2013 році – 85,7 млн. грн., у 2014 році – 59,8 млн. гривень. Однак підприємство спрямувало шахті у 2012 році – 141,6 млн. грн. (175,7 відс.

максимально можливого обсягу), у 2013 році – 153,9 млн. грн. (179,6 відс.), у 2014 році – 130,9 млн. грн. (218,9 відс.), що в цілому **на 200,2 млн. грн. більше**. Таким чином, у **2012-2014 роках ДП «Львіввугілля»** через відсутність належного планування і контролю з боку Міненерговугілля з **порушенням норм чинного законодавства використано 200,2 млн. гривень**.

У період, який перевірявся, підприємством використано 144,2 млн. грн. бюджетних коштів за КПКВК 1101110 на оплату праці (зі сплатою обов'язкових зборів і платежів) 13 підрозділів підприємства, які безпосередньо не здійснюють видобуток вугілля (зокрема, надають послуги зв'язку, контролю якості вугілля, транспортування). Тобто **кошти державного бюджету в сумі 144,2 млн. грн. використано неефективно**.

Аудитом також виявлено **факти несвоєчасних розрахунків за спожиту електроенергію, що призвело до додаткових витрат бюджетних коштів**. Так, внаслідок несвоєчасної сплати за електроенергію енергопостачальна компанія Львівська філія ДП «Регіональні електричні мережі» (далі – ЛФ ДП «РЕМ») застосовувала до підприємства тарифи 2-го класу, що збільшило вартість спожитої електроенергії **на 19,0 млн. грн.** (2012 рік – на **2,6 млн. грн.**, 2013 рік – на **2,5 млн. грн.**, 2014 рік – на **13,9 млн. гривень**). Тобто ці кошти (19,0 млн. грн.) **були використані ДП «Львіввугілля» неекономно та неефективно, а безвідповідальна позиція Міненерговугілля призвела до додаткового фінансового навантаження на держбюджет**, оскільки таких витрат можна було уникнути.

Під час проведення аудиту встановлено, що **договором на постачання електроенергії між ДП «Львіввугілля» (Споживач) та ЛФ ДП «РЕМ» (Постачальник) від 01.04.2013 за № 19-ЕП (далі – Договір № 19-ЕП) для ДП «Львіввугілля» не передбачено доступу до встановлених поза межами об'єкта Споживача розрахункових засобів обліку електроенергії та інформації, яка зберігається в первинній базі даних електронних багатофункціональних розрахункових засобів обліку Постачальника**.

ЛФ ДП «РЕМ» на підставі двостороннього договору з ПАТ «Львівобленерго» використовує для обліку спожитої шахтами підприємства електроенергії систему АСКОВЕ⁵², власником якої є ПАТ «Львівобленерго». ДП «РЕМ» здійснює постачання електроенергії шахтам підприємства від точки розмежування балансової належності електромереж з ПАТ «Львівобленерго» до точки вводу електричних мереж на шахти.

Таким чином, **Договір № 19-ЕП укладено з порушенням прав ДП «Львіввугілля» як Споживача електроенергії у частині доступу його до засобів обліку електроенергії, передбачених Правилами⁵³ користування**

⁵² Автоматизована система обліку електроенергії.

⁵³ Підпункт 11 п. 10.1 розділу 10 «Права, обов'язки та відповідальність споживачів (субспоживачів) електричної енергії» Правил користування електричною енергією, затверджених постановою НКРЕ від 31.07.96 № 28.

електричною енергією. Як наслідок, **вугледобувне підприємство** сплачує вартість електроенергії згідно з виставленими ЛФ ДП «РЕМ» рахунками, хоча юридично **не має права доступу до показів АСКОЕ для перевірки правильності визначення в них обсягу спожитої електроенергії.**

З метою встановлення для обліку спожитої електроенергії системи АСКОЕ на шахтах ДП «Львіввугілля» пропонувало Міненерговугілля у відповідних програмах технічного переоснащення стаціонарного обладнання на 2011 та 2012 роки придбати системи АСКОЕ (орієнтована ціна з ПДВ на той час 110,0 тис. грн.) бюджетним коштом. При затвердженні програм цю пропозицію Міністерство відхилило. **У 2015 році ДП «Львіввугілля» зверталось⁵⁴ до ПАТ «Львівобленерго» з проханням доступу до обліку спожитої електроенергії в розрізі шахт. Прохання залишено без відповіді.**

Також аудитом встановлено, що ДП «Львіввугілля» при реалізації вугільної продукції не дотримувалось умов договорів щодо попередньої оплати вартості вугілля в грошовій формі. Підприємством укладено з ДП «Вугілля України» договір № 18-14/1-ЕНЦ, яким передбачено попередню оплату продукції в розмірі 90 відсотків. Проте у жовтні-грудні 2014 року за цим договором **без попередньої оплати відвантажено вугілля на 64,9 млн. гривень.** Такі дії керівництва призвели до погіршення платіжного балансу підприємства та виникнення дебіторської заборгованості.

ВИСНОВКИ

1. Міністерство енергетики та вугільної промисловості України у 2012-2014 роках не забезпечило законного, ефективного та результативного використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.

За відсутності реального реформування вугледобувної галузі дії Міненерговугілля призводили лише до збільшення обсягів бюджетного фінансування за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції». До 2014 року бюджетні видатки Міненерговугілля на такі цілі з року в рік тільки зростали. Їх зменшення у 2014 році було пов'язано із особливими умовами функціонування економіки країни у зв'язку з частковою окупацією деяких територій Донецької та Луганської областей і проведенням там антитерористичної операції.

Також Міненерговугіллям штучно завищувалася база для обрахування собівартості готової вугільної продукції, що призводило до необґрунтованого завищення обсягів бюджетного фінансування.

У 2012-2014 роках обсяг бюджетного фінансування видатків державного бюджету, передбачених для Міненерговугілля на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із

⁵⁴ Лист ДП «Львіввугілля» від 26.01.2015 № 5/119.

собівартості готової товарної вугільної продукції, становив **32182,5 млн. грн., або майже 98,6 відс.** від передбаченого законами про державний бюджет. Державну підтримку отримували у 2012 і 2014 роках 20 вугледобувних підприємств, у 2013 році таких підприємств було 21.

Проте **основна мета використання бюджетних коштів на зазначені цілі – фінансове оздоровлення вугледобувної галузі – Міненерговугіллям не досягнута.** Навпаки, **обсяги видобутку вугілля державними підприємствами зменшуються.** При цьому збитки державних підприємств, **а також собівартість готової товарної вугільної продукції лише збільшується.** Зменшення обсягів виробництва вітчизняної вугільної продукції призводить до збільшення його імпорту.

Не вирішені й соціальні проблеми, які виникали у галузі і були обумовлені погіршенням стану вугледобувних підприємств.

2. Використання коштів державного бюджету на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції у 2012-2014 роках відбувалося в умовах недостатнього та недосконалого нормативно-правового забезпечення.

Внаслідок зволікання Міненерговугілля з розробленням законопроекту «Про державну підтримку вугільної галузі» до цього часу **на законодавчому рівні не врегульовані, зокрема, критерії відбору підприємств, визначення обсягів їх державної підтримки та напрямів.**

Після завершення у 2010 році терміну дії державної програми «Українське вугілля» іншої державної програми, спрямованої на розв'язання проблем вугільної галузі, Урядом не затверджено. Лише навесні 2015 року Міненерговугілля розробило проект Концепції Державної цільової економічної програми реформування вугільної промисловості на 2015-2020 роки, а також проект передбаченої нею державної програми. Ці проекти проходять погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

За таких умов **механізм використання коштів державної підтримки на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції у досліджуваному періоді регулювався виключно урядовим порядком, затвердженим постановою від 23.02.2011 № 153.** Водночас **критерії фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств Порядком № 153 не визначені.** Тобто **не було передбачено взаємозв'язку між обсягами бюджетного фінансування та конкретними результатами використання бюджетних коштів.**

Порядком № 153 також **не передбачена необхідність коригування Міненерговугіллям місячних обсягів бюджетних коштів,** які отримує конкретне вугледобувне підприємство у разі, якщо фактичні показники його діяльності призвели до зниження витрат порівняно з відповідними показниками витрат, визначеними на початку року в прогнозованих техніко-економічних показниках діяльності такого підприємства. Як наслідок, завищено обсяг державної підтримки. Фактично, **Порядок № 153 не лише не стимулює до зменшення обсягів державної підтримки, а й сприяє збільшенню витрат.**

3. Міненерговугілля не забезпечено належної якості відомчих методичних документів, які використовуються для обрахунку державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.

На даний час Міненерговугілля застосовує Галузеві методичні рекомендації з обліку витрат на виробництво готової вугільної продукції, затверджені наказом Міністерства вугільної промисловості України від 31.01.2008 № 48, які Мінфіном не погоджені. Міненерговугілля протягом терміну дії Порядку № 153 при внесенні змін і доповнень до галузевих методичних рекомендацій зверталось до Мінфіну щодо їх опрацювання та погодження. Однак Мінфін, надавши свої зауваження до таких змін, їх остаточну редакцію не погоджував.

Методичні рекомендації щодо прогнозування техніко-економічних показників діяльності вугледобувних підприємств, затверджені наказом Міненерговугілля від 17.11.2011 № 719, не відповідають нормам Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затвердженого наказом Мінфіну від 31.12.99 № 318, у частині включення до собівартості товарної вугільної продукції витрат на збут і адміністративних витрат. При цьому у своїй практичній діяльності Міненерговугілля користується тільки власними Методичними рекомендаціями, тобто штучно завищує базу для обрахунку собівартості готової вугільної продукції, що призводить до необґрунтованого завищення необхідних обсягів державної підтримки.

Невідповідність відомчих методичних документів Міненерговугілля нормативним актам Мінфіну спричинила завищення обсягів отриманої Міненерговугілля з державного бюджету державної підтримки на 3617,9 млн. грн., або на 11,2 відс. від загального обсягу такої підтримки, отриманої у 2012-2014 роках.

Також до цього часу не вирішені питання формування ціни на вугільну продукцію. Відповідна методика Міненерговугіллям не розроблена.

4. Планування та фінансування видатків державного бюджету, передбачених на державну підтримку вугледобувних підприємств на покриття витрат із собівартості продукції, здійснювалося незадовільно і не забезпечило фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств.

Внаслідок неналежного планування, яке базувалося на недосконалому порядку використання бюджетних коштів і відомчих документах Міненерговугілля, воно здійснювалося без достовірних розрахунків реальних збитків підприємств і рівня собівартості вугільної продукції. Обсяги отриманої Міненерговугіллям з державного бюджету державної підтримки за програмою, що перевірялася, суттєво завищені.

Недоліки та неконкретність норм порядку використання коштів призводили до збільшення Міністерством рівня планової собівартості готової вугільної продукції. Так, лише на прикладі ДП «Львіввугілля» з'ясовано, що фактичне завищення обсягу державної підтримки цьому

підприємству становило 60,9 млн. гривень. Така ситуація є типовою для всіх державних підприємств.

5. Внаслідок неналежного планування у 2012-2014 роках неодноразово коригувалися обсяги річних та помісячних асигнувань. Розподіл бюджетних асигнувань на державну підтримку собівартості готової товарної вугільної продукції здійснювався безсистемно та в ручному режимі.

Міненерговугілля і Мінфін у 2012-2014 роках не забезпечили своєчасного затвердження паспортів бюджетної програми, достовірності і повноти інформації, яка в них міститься, що є порушенням бюджетного законодавства. Паспорти бюджетної програми не містили усієї необхідної інформації про неї, що ускладнює проведення на їх основі реального моніторингу та контролю за виконанням бюджетних програм.

У Міністерстві відсутні звіти про надходження та використання коштів загального фонду вугледобувних підприємств за 2014 рік з підписами керівника, головного бухгалтера та відміткою Казначейства (на загальну суму 4308,1 млн. гривень).

У зв'язку із частковою окупацією деяких територій Донецької та Луганської областей і проведенням там антитерористичної операції у 2014 році не всі одержувачі бюджетних коштів змогли надати Міненерговугіллю річну казначейську звітність за встановленою формою. Лише 10 із 20 вугледобувних підприємств надали «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду» (на загальну суму 4400,8 млн. грн.) і «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами» за КПКВК 1101110 з підписами керівника, головного бухгалтера та відміткою Казначейства (ДП «Ш/у «Південнодонбаське № 1», ДП «Красноармійськвугілля», ДП «Селидіввугілля», ДП «Дзержинськвугілля», ДП «Горезантрацит», ДП «Сніжнеантрацит», ДП «Первомайськвугілля», ПАТ «Лисичанськвугілля», ДП «Львіввугілля», ДП «Волиньвугілля»).

Ще 8 підприємств надали звітність Міненерговугіллю в електронному вигляді (ДП «ДВЕК», ДП «Артемвугілля», ДП «Орджонікідзевугілля», ДП «Шахтарськантрацит», ДП «Донбасантрацит», ДП «Луганськвугілля» ДП «Макіїввугілля», ДП «Антрацит»).

Оскільки ПАТ «Ш/у «Донбас» і ПАТ «Шахта «Білореченська» не надали річних звітів, до зведеної річної звітності за 2014 рік були включені показники звітності, подані підприємствами Міненерговугіллю за другий квартал 2014 року.

6. При підготовці проекту Державного бюджету України на 2015 рік Мінфіном та Урядом не враховані пропозиції Міненерговугілля щодо виділення на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції бюджетних коштів у сумі 9,3 млрд. гривень. Видатки на це взагалі не передбачалися.

Лише після численних протестів і страйків працівників вугледобувних підприємств у зв'язку із заборгованістю із заробітної плати

Уряд у квітні 2015 року ініціював зміни до державного бюджету щодо виділення на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції **400,0 млн. гривень.**

Як показує міжнародний досвід, **реструктуризація і закриття вугледобувних підприємств потребують великих бюджетних витрат, як разових** (стимулюючі виплати, допомога у зв'язку із безробіттям і т. д.), **так і довготермінових** (переселення в іншу місцевість, перепрофілювання та профорієнтація, створення нових робочих місць).

Крім того, існує **проблема соціальних протестів і політичного напруження, особливо у вугледобувних регіонах.**

7. Підприємства, що перевірялися (ДП «Красноармійськвугілля», ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1», ДП «Селидіввугілля», ДП «Волиньвугілля», ДП «Львіввугілля»), у 2012-2014 роках **використали 7769,0 млн. грн., або 24,1 відс. бюджетних коштів** за КПКВК 1101110 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції».

З порушенням законодавства та неефективно цими підприємствами використано 852,8 млн. грн. (590,1 млн. грн. і 262,7 млн. грн. відповідно). Зокрема, кошти використовувалися в обсягах, більших, ніж передбачав Порядок використання бюджетних коштів; на оплату праці – в обсягах, які не обліковувались у Казначействі як бюджетні зобов'язання; через несвоєчасні розрахунки за електроенергію вона оплачувалася за більш високими тарифами, ніж ті, які застосовуються при своєчасній оплаті; кошти використовувалися на оплату праці працівників підрозділів підприємства, які безпосередньо не здійснюють видобуток вугілля, а також посади яких не були передбачені відомчими методичними документами.

8. Нестабільний фінансовий стан вугледобувних підприємств зумовлений переважно неефективною системою збуту готової продукції. За відсутності належного контролю з боку Міненерговугілля та його бездіяльності підприємства реалізовували вугілля комерційним структурам за цінами, які були нижче собівартості, і навіть нижче, ніж ціна, за якою ця продукція відпускалася державному підприємству «Вугілля України».

Як наслідок, у 2012-2014 роках **втрата надходжень і збитки лише п'яти підприємств, які перевірялися, від реалізації продукції за заниженими цінами, за розрахунками, становили 1250,6 млн. грн.:** ДП «Красноармійськвугілля» – 11,2 млн. грн.; ДП «Шахтоуправління «Південнодонбаське № 1» – 464,8 млн. грн.; ДП «Селидіввугілля» – 551,4 млн. грн.; ДП «Волиньвугілля» – 75,0 млн. грн.; ДП «Львіввугілля» – 148,2 млн. гривень.

Погіршувалися фінансово-економічні показники діяльності цих підприємств, зокрема, збільшувалася собівартість їх продукції та збитковість, що призводило до збільшення бюджетних видатків на державну підтримку підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.

9. Міненерговугілля утворило галузеву комісію з перевищенням своїх повноважень, визначених Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» і Положенням про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, оскільки надало їй владно-розпорядчі функції для розподілу коштів державного бюджету на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції.

Утворення Міненерговугіллям галузевої комісії не передбачалося і Порядком № 153. Більше того, аудитом встановлено, що її повноваження фактично дублюють повноваження такого структурного підрозділу Міненерговугілля, як фінансово-економічний департамент (до 17.06.2014 – департамент економіки та фінансів). Цей структурний підрозділ у період, що перевірявся, був відповідальним виконавцем бюджетної програми за КПКВК 1101110, а також здійснював організаційно-технічне забезпечення діяльності галузевої комісії, що було визначено положенням про неї.

Галузева комісія приймала рішення простою більшістю голосів її членів, які беруть участь у засіданні. Як наслідок, у досліджуваному періоді окремі її рішення приймалися у складі, що був удвічі менший від затвердженого.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Направити Раді національної безпеки і оборони України інформацію про результати аудиту.

2. Направити Верховній Раді України інформацію про результати аудиту та рекомендувати розглянути її на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

3. Направити Кабінету Міністрів України інформацію про результати аудиту та рекомендувати:

- прискорити затвердження Концепції Державної цільової економічної програми реформування вугільної промисловості на 2015-2020 роки та передбаченої нею державної програми;

- зобов'язати Міненерговугілля прискорити роботу з підготовки законопроекту «Про державну підтримку вугільної галузі»;

- внести зміни до Порядку використання бюджетних коштів за бюджетною програмою щодо державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, які б передбачали взаємозв'язок між обсягами бюджетного фінансування підприємств та конкретними результатами використання бюджетних коштів; критерії фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств; необхідність коригування місячних обсягів бюджетних коштів залежно від фактичних показників діяльності підприємства тощо.

4. Направити Міненерговугіллю Висновок Колегії Рахункової палати про результати аудиту та рекомендувати:

- підготувати та подати Уряду на затвердження зміни та доповнення до Порядку використання бюджетних коштів за бюджетною програмою на

часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, передбачивши взаємозв'язок між обсягами бюджетного фінансування вугледобувних підприємств та конкретними результатами використання бюджетних коштів; критерії фінансового оздоровлення вугледобувних підприємств (зменшення собівартості продукції, кредиторської заборгованості, збитків тощо); необхідність коригування місячних обсягів бюджетних коштів залежно від фактичних показників діяльності підприємства тощо;

- ліквідувати галузеву комісію Міністерства енергетики та вугільної промисловості як таку, що дублює функції структурних підрозділів Міністерства і створена з перевищенням повноважень, визначених Положенням про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України;

- привести Методичні рекомендації щодо прогнозування техніко-економічних показників діяльності вугледобувних підприємств, затверджені наказом Міненерговугілля від 17.11.2011 № 719, у відповідність із вимогами затвердженого Мінфіном Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»;

- згідно з вимогами Порядку використання бюджетних коштів за КПКВК 1101110 погодити з Міністерством фінансів України галузеві методичні рекомендації з обліку витрат на виробництво готової вугільної продукції, затверджені наказом Міністерства від 31.01.2008 № 48;

- забезпечити розроблення та затвердження Методики формування цін на енергетичне вугілля, виходячи з його калорійності, технологічної цінності та світових цін;

- з метою покращення фінансового стану вугледобувних підприємств, зменшення їх збитків запровадити контроль за станом і ціною реалізації ними вугільної продукції та персональну відповідальність керівників підприємств за реалізацію вугілля комерційним структурам за цінами, які нижчі, ніж ціни, встановлені Міненерговугіллям;

- зобов'язати ДП «Львіввугілля» переглянути умови договору із постачальником електроенергії ЛФ ДП «РЕМ» щодо обов'язковості доступу ДП «Львіввугілля» до засобів обліку електроенергії, згідно з показниками яких здійснюється оплата спожитої їм електроенергії;

- визначати у паспорті бюджетної програми належні результативні показники, які б достовірно характеризували заходи, що здійснюються;

- вжити заходів щодо усунення усіх виявлених недоліків і порушень.

Головний контролер –
директор департаменту

І.М. Заремба

ГЛОСАРІЙ

- вугілля** – тверда осадова порода, горюча копалина, утворена шляхом вуглефікації рослинних залишків
- вугледобувне підприємство** – підприємство, основним видом економічної діяльності якого є підземне або відкрите добування вугілля, до складу якого можуть входити шахти, шахтоуправління, розрізи та інші відокремлені підрозділи, що виконують допоміжні функції
- гірничі відносини** – правовідносини, пов’язані з використанням та охороною надр і врегульовані законами України та іншими нормативно-правовими актами
- гірнича справа** – діяльність, пов’язана з видобуванням з надр корисних копалин на основі новітніх досягнень науки і техніки
- гірниче підприємство** – цілісний технічно та організаційно відокремлений майновий комплекс засобів і ресурсів для видобутку корисних копалин, будівництва та експлуатації об’єктів із застосуванням гірничих технологій (шахти, рудники, збагачувальні фабрики тощо)
- готова вугільна продукція** – продукти збагачення, вироблені на збагачувальних фабриках з давальницької сировини, та рядове вугілля, призначене для споживання без переробки його на збагачувальних фабриках, за умови, що вони мають рівень якості, який не перевищує граничні норми
- готова товарна вугільна продукція** – готова вугільна продукція, видобута на вугледобувному підприємстві та/або перероблена на його замовлення та призначена для продажу. До її складу не включається готова вугільна продукція, що використана на виробничо-технічні потреби
- рядове вугілля** – видобуте, не оброблене вугілля, сировина для збагачення

Додаток 2

Таблиця 1

Показники видобутку вугілля

МЛН. Т

Рік	Програма «Українське вугілля» (постанова КМУ від 19.09.2001 № 1205, діяла з 05.10.2001 по 01.01.2011)		Концепція розвитку вугільної промисловості (розпорядження КМУ від 07.07.2005 № 236, діє з 07.07.2005 до т.ч.)		Енергетична стратегія України на період до 2030 року (розпорядження КМУ від 15.03.2006 № 145, діяло з 15.03.2006 до 24.07.2013)		Оновлена Енергетична стратегія України на період до 2030 року (розпорядження КМУ від 24.07.2013 № 1071, діє з 24.07.2013 до т.ч.)	
	видобуток рядового вугілля	товарна вугільна продукція	видобуток вугілля	товарна вугільна продукція	видобуток вугілля	товарна вугільна продукція	видобуток рядового вугілля	вугільна продукція
2010	110,3	81,4	90,9	-	90,9	81,9	-	-
2015	-	-	96,5	-	110,3	98,8	85,1	63,9
2030	-	-	112,0	-	130,0	130,3	114,5	92,8

Діаграма 1. Інформація про обсяги фінансування видатків на державну підтримку вугледобувних підприємства на покриття витрат із собівартості продукції

